

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 8 krone.

Udje dobé list zastonj.

Vsebina: Krmljenje z ozirom na smer in način rabe. — Kedaj so posestniki opravičeni da koljejo svojo živino. — Nekaj o pašnikih. — Najvažnejša kletarska sredstva v okviru vinske postave. — Zakaj agrarno politični članki niso priljubljeni pri našem občinstvu? — O najpogostejših vinskih napakah in boleznih. — Zedinjenje štajerskih čebelarjev. — Iz razprav osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Tržna poročila. — Zadruga: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Oznaila.

Krmljenje z ozirom na smer in način rabe.

III.

Krmljenje molzne in plemenske živine.

Pri krmljenju molznih krav nam bo šlo v prvi vrsti za to, ali mislimo imeti krave za takozvano odmolžo ali pa za plemo. Seveda moramo, če se odločimo za ta ali oni način rabe, po tem uravnati tudi krmljenje.

V odmolži se krave z novim dojivom postavijo v hlev in ostanejo tam tako dolgo, dokler ni dnevna množina mleka, ki ga dajejo, padla na neko določeno nižino (5 do 6 litrov); tedaj pa morajo biti še dobro prehranjene, da jih lahko z uspehom prodamo mesarju. Torej nam gre za to, da dobimo od krav nele kolikor mogoče mnogo mleka, ampak da pri njih tudi nekaj priredimo na teži.

To se da doseči s primernim krmljenjem. Krma pa mora seveda biti obilna; s samim senom bi tega ne dosegli, neglede na to, da sena v gospodarstvu za odmolžo ni nikdar mnogo in bi kupovanje prišlo predrago. V prvi vrsti moramo gledati na to, da bo krma živine imela zelo mnogo beljakovine, saj moramo pomisliti, da se v mleku izločujejo vsaki dan velike množine beljakovine. Pri izbiri krmil in sestavi raznih krmilnih mešanic pa tudi ne smemo biti preveč boječi zaradi ugodnosti posameznih krmil; če je tudi eno ali drugo krmilo za kravo manj ugodno, se to vendar ne pokaže preveč, ker trpi krmljenje s tako krmo le kratko dobo.

Da ima krma velik vpliv na množino in kakovost mleka, to je znano, zato pa si moramo izbrati pred vsem taka krmila, ki ugodno vplivajo na izločanje mleka. To je predvsem mlada, sveža zelena krma, pesa, repa, tikve, krompir, droži, pivove tropine i. t. d. Seveda vplivajo ta krmila različno na kakovost mleka. Posebno če krmimo belo repo v preveliki množini (nad 15 kg na glavo in dan), opazimo, da dobi mleko nekako bridek okus. Tudi če krmimo zeljevo perje ali krompirjevo ščavje, dobi mleko poseben okus.

Bridko postane mleko tudi tedaj, če krmimo preveč krompirja, surove lupine, otrobe, v katerih je kopoljevo seme, prevelike množine repičinih prg (nad 1 kg na glavo in dan). Nadalje vplivajo neugodno na okus mleka in surovega masla vsa krmila, ki so prestana, plesnjava, zadehnela ali kako drugače pokvarjena. Isto se zgodi, če krmimo slabo stiskano ali kislo krmo, zeleno krmo, ki je predolgo ležala v kupih, droži in pivove tropine, ki so že okisnile i. t. d.

Najboljše in najbolj zdravo mleko in surovo maslo dobimo vedno pri naravni krmi in vzreji, t. j. v poletju na paši, pozimi pa tedaj, če pretežno krmimo s senom in otavo.

Če prevečkrat in prenašlo premenjamo krmo, se to takoj pokaže pri mleku. Če tudi dajemo na enkrat boljše krmo, bo vendar prve dni po tej spremembi množina mleka nekoliko manjša. Enakomernost, rednost in sploh red pri krmljenju molzne živine vplivajo zelo ugodno; nemir, neprijazno ravnanje pri krmljenju in molzenju mlečne živine, potem neugodne vremenske raz-

mere, previsoka vročina ali prevelik mraz, premnogo gibanja in napenjanja, n. pr. če je živina vprežena, vse to vpliva slabo na kakovost in množino mleka.

Največje važnosti pa je individualnost živine. Ena kravo ba dajala pri isti krmi več in boljše mleka ko druga.

Množina krme se mora seveda ravnati po rabi in izravnosti posamezne živali. Saj lahko uvidimo, da potrebuje krava, ki daje na dan 15 litrov mleka, več krme, ko ona, ki ga daje samo 5 litrov.

Če se vse krave v kakem hlevu enako krmijo — kar se večkrat zgodi — dobijo ene preveč, druge pa premalo; ene se debelijo, druge pa sušijo. Oboje pa vpliva neugodno na množino in kakovost mleka.

Zato je zelo priporočljivo, da dajemo vsaki kravi toliko, kolikor je primerno njeni individualnosti in njeni porabnosti. To se da posebno lahko napraviti v hlevih, ki imajo jasli predeljene. Saj nam večinoma gresamo za večji ali manjši dodelek močnega krmila.

Posebno pozornost zahteva sestava krme za plemensko kravo, pred vsem pa v zadnjem času njene brejosti. V tem oziru se še mnogo greši in ravno napačno krmljenje je krivo, da krave večkrat zvržejo ali pa pri otelevi zbolijo.

Breje krave ne smejo na noben način dobiti nobene zadehnele, plesnive, napenjajoče, zmržnjene ali zelo vodene krme.

Tudi je popolnoma nepotrebno kravo zadnje dni pred otelevitvijo krmiti z boljšo in močnejšo krmo; izkušnja baš kaže, da se tako prekrmljenih krav pri otelevitvi najrajši loti mrzlica.

Ravno v zadnjem času pred otelevitvijo prenese krava kaj dobro bolj slabo krmo; z močnejšo krmo moramo začeti šele kakih osem dni po otelevitvi, ko se taka močnejša krma tudi boljše izrabi, ker so sedaj mlečne žleze že bolj razvite.

Plemenski bik se naj po možnosti tako krmi, da bo ostal dolgo časa poraben za skok, to je, da ne bo postal prelen in predebel. Na kratko lahko rečemo, da se mora plemenski bik ravno tako krmiti in rediti kakor plemenski žrebec.

V poletju je paša za bika najboljše. Če pa gane moremo pasti — kar pa se zgodi le redko — potem ga moramo krmiti kakor po zimi: dajemo mu le seno in nekoliko ovsovega zdroba (1 kg na dan). Zelenega krmljenja v hlevu ne moremo priporočati, na noben način pa ne sme bik dobiti iste krme kakor krave.

Da se bik preveč ne odebeli, da ohrani svojo prožnost in gibčnost, je tudi potrebno, da se lahko dovolj giblje. Najboljše je, če ga vprežemo.

Seveda pa ga ne smemo pri vpregi prenapenjati in mučiti. Če pa gre par vr vsak dan vprežen, je to za njega zelo dobro.

Za našo svinjerejo in njen uspeh je velike važnosti pravilno krmljenje in reja breje prasice.

Da pri svinjereji večkrat ni uspeha, da prasice zvržijo, da praščki pocepajo in da se tako težko vzredijo in izkopljejo, za vse to tičijo vzroki skoro edino le v nepravilnem krmljenju in reji breje prasice.

Tudi na to, ali se prasica obreji, ima krma zelo velik vpliv. Najlaže se, to kaže, izkušnja, obreji vedno svinje, ki se pasejo, potem sploh one, ki se lahko kolikor mogoče mnogo gibljejo na prostem in ki se naravno krmijo.

Suha ali surova krma nam daje skoro vedno jamstvo, da se bo svinja gotovo obrejala. Najbolj lahko priporočamo za plemenske svinje, tudi v onem času, ko so breje, pašo.

Mladiči se v materinem telesu razmeroma dobro razvijejo; mlečne žleze se ne spremenijo neugodno, prasice skoro nikdar ne zvržejo in še ves čas, ko praščki sesajo, se kaže ugoden vpliv paše v tem, da dobro uspevajo.

Rast praščkov v prasici stavi na njeno telo velike zahteve, ki jih le tedaj lahko izpolnjuje, če dobiva primerno krmo. Paziti pa moramo, da je ne krmimo enostransko na debelost, ker bi sicer praščki zaostali v rasti in razvoju.

Ravno tako pogrešena pa bi bila preslaba reja v tem času. Vsa piča, ki jo dajemo v tem času, mora biti popolnoma zdrava, nepokvarjena in za svinje sploh koristna. Pokvarjena piča, kakor n. pr. gnila pesa, ogornjena ajda, žarke prge, stari, okisani kuhinjski odpadki i. t. d. se ne smejo dajati, če nečemo, da bi nam svinja zvrгла.

Tudi je zelo škodljivo, če krmimo brejo prasico s samim krompirjem in belo repo, ker ima ta vrsta piče preveč vode in premalo redilnih snovi, posebno pa apna. Zelo dobra pa je vsakovrstna zelena krma, posebno če ji dodamo nekoliko ovsnega ali ječmenega zdroba.

Po zimi dajemo namesto zelene krme dobro zvezano otavo ali deteljo, nekoliko poskropljeno z vodo in pomešano z otrobi ali žitnim zdrobom, ali pa peso in sploh korenje, toda oboje surovo. Seveda mora imeti prasica tudi svežo pitno vodo na razpolago. Tudi morajo svinje imeti po okolih priliko, da lahko jedo oglje, zdrobljeno zidovje ali pepel. Na ta način si prihranimo drago klajno apno in kreda. Odločno pa moramo svariti pred tem, da bi se svinjam v tej dobi dajala kri, meseni odpadki, mesene moke in druga umetna krmila.

Glede krmljenja merjasca pripomnimo, da je tudi zanj doslej opisani način primeren in da je zelo dobro, če dobi razen tega še na dan 1 kg ovsnega zdroba, vsaj v času, ko skače.

pl. Naredi.

Kedaj so posestniki opravičeni, da koljejo svojo živino.

Že celo vrsto let se opetovano razmotri-va prašanje, sme — li kmetovavec svojo živino klati, da bi vnovčil nje meso. O tej zadevi se je razpravljalo še v sejalih raznih gospodarskih korporacij ter pisalo neredkokrat iz precej si nasprotujočih stališč po kmetijskih listih. Če se živina da gladko prodati, je to prašanje za kmeta več ali manj brezpomembno; kajti če se zakolje, razkosa in proda kako govedo, ima ta okolnost za kmeta vedno težkoče in sitnobe, zlasti pa, kar ni nevažno s prodajo

za gotov denar, kajti ravno zategadel rajši kmet zakolje živino doma, nego bi jo dal za vsako ceno prekupcu ali mesarju.

Stvar pa pridobi resnejšo obliko, če primanjuje krma; tekoma zadnjih 7 let smo imeli po celi srednji Evropi na žalost skoro 3 suha leta. V takih časih je pa od pravice prodajati meso zaklane živine odvisen celo obstanek kmetovavca; kajti če se čutijo kmetovavci prisiljeni prodati takoj $\frac{1}{3}$ ali celo $\frac{1}{2}$ svoje živine, da morejo prezimiti ostalo, ima ta okoliščina to zlo posledico za seboj, da živini cena pade. Cena za meso pa ostane navadno trdna, kakor uče skušnje zadnjih let. Da se more držati visoka cena za meso, skušajo organizirani mesarji to doseči na ta način, da nalašč ne kupujejo živine samo, da bi kmetu mogli živino izsiliti za še nižjo ceno; zraven tega se še trosi lažnjiva vest med svet, češ kmet je tisti, ki povzroča draginjo. Da prekupci za rabno živino niso boljši, ni treba omenjati še posebe.

Vsem našim gospodarjem še je živo v spominu leto 1908. Ponekod so skušali živino klati doma, prodajati meso in si na tak način pomagati s pičlo krmo čez zimo.

Sedaj pa je obrtna oblast posegla vmes (na čegavo prizadevanje, ni pretežno ugeniti), in je gospodarje, ki so si hoteli v stiski pomagati sami, kaznovala občutno radi prestopka obrtnih postav čes, niso opravičeni zaklati svoje živine, ter prodajati mesa.

Osrednji odbor c. k. družbe štajerske se je radi tega čutil primoranega zoper tako početje zastaviti svoj vpliv v prid svojih članov in je tudi z uspehom posredoval pri c. k. namestniku štajerski, sklicujoč se na cesarski patent z dne 20. decembra 1859; v členu V., lit. a tega patenta se namreč reče, da določila obrtnega reda ne veljajo niti za kmetijska niti gozdna pridelovanja niti pridelke iz njih pomožnih (postranskih) obratov.

Na to je izdalo trgovsko ministrstvo za celo Avstrijo veljaven odlok dne 21. decembra 1908, št. 5507 in kjer se pravi med drugim:

„Če stranke v posameznih slučajih in v sili zakoljejo živino in potem prodajo njih meso bodisi v celem ali posameznih kosih (na drobno), se to početje ne more smatrati kot nedovoljeno izvajanje (mesarske) obrti niti v tem slučaju, če store to one v svojem gospodarstvu živino redeče stranke, ki po svojem poklicu niso kmetovavci; o izvajanju obrti se že radi tega ne more govoriti, ker so ti slučajji, da se mora živina zaklati, le redki in ne redni in zato niti v smislu obrti, kakor bi se utegnili misliti po členu IV. razglašene patenta k obrtnemu redu.

Iz tistega razloga se torej niti pri kmetijskem gospodarstvu ne more govoriti o nedovoljenem izvajanju mesarske obrti v smislu člena IV. razglašene patenta k obrtnemu redu, če kmet v posameznih slučajih iz katerega koli vzroka zakolje nekoliko komadov svoje živine in potem proda meso v posameznih kosih.

Če pa kmetovavci svoje živine ne koljejo samo v posameznih slučajih, ampak več ali manj redno ter prodajajo meso zaklane živine na drobno v ta namen, da pri tem pridejo na dohodke in dobiček, bo odgovarjal na prašanje, da li je to nedovoljeno izvajanje mesarske obrti, člen V., lit. a, razglašene patenta k obrtni postavi; v tem članku se pravi, da moč obrtnega reda ne velja za postransko obrt v kmetijskem obratu. Po tem takim se torej klanje živine in prodajanje njenega mesa pri kmetijstvu tako dolgo ne more smatrati kot nedovoljena mesarska obrt, dokler to početje ostane v okvirju pomožne kmetijske obrti.

Predpogoj za presojo, ali gre res samo za pomožno obrt v okvirju kmetijskega obrata, je naznačen ravno v členu V., lit. a, razglašene patenta k obrtnemu redu, kjer se pravi da mora taka (postranska) obrt upotrebljati z večine samo lastne pridelke; torej le tista živina, ki se je skotila in zredila doma na kmetiji, ne pa kupila na sejmu ali kje drugje, se sme slobodno zaklati in nje meso razprodati tudi na drobno.

Sicer pa je smisel zakona zapopaden že v besedah samih: postranska obrt v kmetijskem obratu; živina se sme klati in njeno meso razprodavati samo v tistem obsegu, ki odgovarja velikosti posestva, da se ohrani značaj kmetijskega gospodarstva in da se mesarska obrt ne pojavi kot kaka samostojna panoga, ki bi bila neodvisna od drugih gospodarskih panog. Če bi

n. pr. kmet potreboval denar za davek in imel v ta namen pripravljeno živinčce za prodajo, mesar ali prekupec pa mu ponuja, dobro vedoč, da kmetu treba denarja, premalo, — kmet pa ve, da dobi če se živinčce zakolje in preda njega meso, še enkrat toliko (taki slučajji pri cenah za meso niso nič prerediti!) v tem slučaju n. pr. je kmet popolnoma upravičen živinčce zaklati in prodati njegovo meso tudi na drobno.

Klanje živine in prodaja njenega mesa na kmetih je torej, kot postranska obrt v kmetijskem obratu, le takrat izven obsega pravomoči obrtnega reda, če odgovarja številu zaklanih živin velikosti gospodarstva in če kmet sam ali njegov delavec ali kaka druga pomožna moč njegovo živino zakolje in izvrši prodajo njenega mesa po enostavnem načinu, odgovarjajočem dotičnemu kmetijskogospodarskemu obratu. Če se pa na kateri kmetiji kolje več živine, nego odgovarja (nego more prirasti na) dotičnem posestvu in sicer redno, pogostoma in ne s pomočjo navadnih kmetijskih ampak nalašč zato najetih, v mesarski obrti izučeni, delavskih moči in v prostorih, zato nalašč pripravljenih, takrat se ne more več govoriti o postranski (pomožni) obrti v kmetijskem obratu, kajti takrat ima način klanja že samostojno obliko.

V takem slučaju bi se seveda postopalo tudi napram kmetu radi nedopustnega izvajanja mesarske obrti po kazenskih določbah obrtnega reda.

Iz navedenega je torej razvidno, da kmet v slučaju potrebe svojo živino lahko zakolje v ta namen, da proda nje meso. Da se torej meso zaklane živine brez zaprek lahko gladko proda je treba gledati v prvi vrsti na določbe navedenega ministrskega odloka, kakor tudi na to da se obvesti merodajni živinski ogleda in plača užitninski davek.

Nekaj o pašnikih.

V mesecu avgustu t. l. je izšla druga izdaja tudi za naše razmere velevažne, 28 strani obsega-joče knjižice.¹⁾ Namen te knjižice je, da pokaže, da prinašajo intenzivno (moderno pametno) urejeni pašniki največji dobiček v gospodarstvu, da pokaže, kako se dajo z enakim uspehom upeljati taki pašniki tudi pri nas.

Staromodni in nam do sedaj znani pašniki, kakoršni so bodisi v jeseni na senočetih, po strnišjih ali v okolih pri hiši, se ne morejo imenovati intenzivni (moderno pametni), ampak le ekstenzivni, to se pravi: dobiček, ki nam nosijo taki pašniki, ni tak, da bi plačal trud in stroške.²⁾

Intenzivni pašnik ima pred ekstenzivnim sledeče prednosti: z obilnim gnojenjem se zboljša ne le količina, ampak tudi kakovost trav, ki postanejo mnogo večje in tudi tečnejše; na intenzivnem pašniku se popase vedno le mlada trava; cel pašnik se razdeli na več delov, ki se drug za drugim zaporedoma popasejo; na takem pašniku ostane živina (tudi molzne krave), čez poletje noč in dan na prostem; od pomladi do jeseni se ne krmi nič v hlevu; na intenzivnem pašniku je poskrbljeno za najboljše in najcenejše gnojenje na ta način, da se še sveži (topli) odpadki takoj razširijo (razmažejo); za ureditev takega pašnika se zlasti spočetka vzamejo tudi umetna gnojila, da se ruša preraste čim prej s samo dobrimi travami popolnoma.

Taka skrb za pašnike je pri nas dosedaj še skoraj povsem tuja. So sicer po nekoč posestniki, ki spuste krave takoj po jutranji molži na pašo in je priženejo le še zvečer domov, da jih drugičkrat pomolzejo; pa tudi tak način paše se ne more imenovati intenziven; pašnik ni razdeljen v posamezne dele in živina se lahko pase po celem pašniku, kjer se hoče; ker pa ima vsak pašnik svoja dobra in slaba mesta, se dobra popasejo preveč, slaba premalo. Gnoj, ki se je naredil gre skoro popolnoma v zgubo; kajti kupi, ki se puste

¹⁾ Die Weidewirtschaft als bestes Mittel zur Steigerung des Reinertrages der österreichischen Landwirtschaft. Nach den erprobtesten Erfahrungen dargestellt von Friedr. Waldeck, Gutsinspektor a. D. Zweite, stark verbesserte Auflage, Preis 75 Heller, mit Postversand 80 Heller. Graz, August 1911, Druck und Verlag der Deutschen Vereinsdruckerei.

²⁾ Intenzivno gospodarstvo je ono, kjer se naravna rodna moč zemlje podpira z delom in kapitalom, kjer se pa tudi na enako velikem posestvu pridelava polovico ali dvakrat več, nego na ekstenzivnem posestvu; najvažnejšo ulogo pri intenzivnem gospodarstvu igra seveda strokovna izobila gospodarjeva ali oskrbnikova, posvečujoča tako rekoč naporno telesno delo in — moč kapitala.

ležati, se izsuše zgoraj, spodaj pa branijo zraku do zemlje, nastanejo „mesta“, „sledovi“ ali kako jih imenujejo drugod. Ponočna, za živino najboljša in najprijetnejša paša, se živini odtegne; tudi za požlahtnenje ruše se ne skrbi; na takih zapuščenih (ekstenzivnih) pašnikih se pogostoma nahaja več škodljivih, nego koristnih trav in zelišč.

Kake koristi nam prinašajo intenzivno urejeni pašniki?

Take trajne paše so čim dalje boljše, če se ravna z njimi pravilno; na taki paši pridobi 3letno živinčce od 160 do 190 kg na teži. Pri normalnem vremenu redi 1 ha take paše 4 glave živine 5 do 6 centov težke.

V renskih pokrajinah, takozvanih maršah, se nahajajo ponekod izvrstna tla za pridelovanje pšenice; pa posestniki imajo več koristi od tega, da pasejo oziroma dajo pasti živino, nego da bi pridelovali pšenico. Da se pa revnejša tla še vse bolje plačajo, če se spremene v intenzivni pašnik, dokazuje pisatelj s pašniki, ki so se na tak način uredili v belgijski provinciji lutiški (Heverlande), visoko ležeči in malo rodovitni ravnini in v nassauški, nerodovitni pokrajini z jako plitvo rodno grudo, ki se da zelo težko orati; to je tudi vzrok, da so se tam že od nekdaj udomatili pašniki.

Leta 1905 se je plačevalo na leto za 1 ha paše na maršah ob Renu 190 do 300 K; in kupna cena 1 ha teh pašnikov je znašala 3600 do 5400 K.¹⁾

Pašniki se dajejo v najem za konje in za govedo in sicer se plača za 2letno žrebe 108 K, za 1letno 80 K, za 2letno govedo in teleta 36 do 54 K na leto. V Heverlandiji je stala cena zemljiščem že leta 1905 ne celo na 7700 K. 6 hektarjev veliko posestvo (približno $9\frac{1}{3}$ orala) sta kupila dva posestnika brez poslopij za 58.560 K; najemnina za 1 ha ($1\frac{3}{4}$ orala) pašnika je znašala že pred 6 leti 240 do 380 K, dohodki, ki primeroma za precej prekašajo še one iz bogate marše, ter so za naše razmere še nekaka pravljica; pa vendar so ti dohodki le časovno prašanje; „sreča te išče, — um ti je dan“; naša sreča obstoji v tem, da imamo kraje, v katerih se da vse to doseči — pamet imamo tudi, toda „našel jo boš, če nisi zaspan“ (v naprednogospodarskem oziru); pri nas se ne izrabi niti kraj — niti um, vedno le čakamo, da nas pouči kak tujec, ki pa zahteva za to navadno previsoko plačilo.

Gospodarski nadzornik, Karl Schneider, o katerem poroča pisatelj, si je uredil na posestvu, najetem v zgoraj omenjeni pokrajini Westerwalde, (intenziven) na moderno-pametno način pašnik; v kratkem času je z nakupom umetnih gnojil in pridnim in vestno doslednim razširjanjem odpadkov pašoče se živine dosegel uspehe, o katerih poroča naslednje: živino sem pustil čez noč na paši, kakor hitro jo odjenjal mrzli čas v zgodnji pomladi; med pašo jim nisem daval nobene druge krme; živina ni marala niti za najboljše močna krmila, jasen dokaz, kako dobro je teknila živini sveža paša. Le v vročem času je prišla živina čez poldan radi muh in vročine v hlev. Paša v večernem mraku in ob jutranji zori je teknila najbolj. Krave so dale več mleka in mlada živina je pridobila mnogo več na težinego če je ležala čez noč v hlevu. Tudi pri deževnem vremenu je ostala živina na prostem, ter celo telila zunaj brez človeške pomoči. Molzlo se je tudi na prostem, na kar se je živina hitro privadila. Še le v neprijetnih jesenskih dneh se je živina spravila čez noč v hleve.

Vse to se je pa godilo v krajih, ki imajo mnogo ostrejšo podnebje, nego li kje na Avstrijskem. Samo obsebi umerno je, da je Schneider imel pašnik razpredeljen. Razpredeli se intenziven pašnik najlože z žico, ki ima bodice; sicer pa bomo imeli priliko o teh ograjah slišati pozneje kaj več. Za sedaj hočemo še naglasiti razširjanje živinskih odpadkov; kajti če se to dosledno dela, postane tak pašnik čim dalje rodovitnejši in gnojenje čim dalje manje stane. Da je to resnica, potrjuje že cela vrsta primerov iz naprednih gospodarstev, — pa izven Spodnje Štajerske.

Holz.

(Pride še.)

¹⁾ Po izvajanjih dra. Dünkelberga, profesorja na kmetijski akademiji v Poppelsdorfu; iz slovenskih krajev še do sedaj nimamo podatkov te vrste.

Najvažnejša kletarska sredstva v okviru vinske postave.

Dovoljena umetna sredstva za naglo čiščenje kalnega vina.

Zdrava vina brez napak se očistijo navadno popolnoma že sama. Na to pa treba večinoma predolgo čakati, kar je mnogokrat proti koristi kletarjenja. Navadno mu kaže, da se posluži umetnih sredstev, s katerimi hitreje doseže ta cilj.

Vino delajo kalno razne v njem plavajoče neraztopne snovi, ki se le polagoma vsedajo. Kamen pade hitreje na tla ko pero, in to v razredčenem zraku hitreje ko ob navadnem zračnem pritisku. Tako je tudi v vinu. Čim lažje je, namreč čim manj gramov vina n. pr. tehta 1 liter, tem hitreje se bode očistilo. V smislu pivca je tako na vagi lažje vino pravzaprav težje, ker ga prej omami, ker ima več alkohola. Močna, dobro povrela vina se čistijo hitreje sama nego slabejša, za pivca lažja a na vagi težja. Čim večje in težje so snovi, ki delajo vino kalno, tem hitreje se vsedejo. Od alkohola izločena zrnca vinskega kamna, razmeroma velike kvasnice i. t. d. se hitreje vsedejo ko pa neraztopne drobnejše lažje snovi, posebno take, ki postanejo neraztopne vsled vpliva zraka na beljakovine ali čreslovino. Zelo težko se vsedejo snovi, ki prihajajo v vino po gnilih jagodah ali trohnelih peljlih. Slednji motljak podeli vinu navadno nekako rjavkastó rdečo lisičjo, posebno v belih vinih zelo neprijetno barvo. Kjer puščajo drozgo od grozdja dalje časa stati, kjer jo, kakor pravijo, kuhajo, tam imajo navadno to napako.

Z večkratnim pretakanjem in čakanjem spravi potrpečljiv kletar, te snovi s časom iz vina in ga napravi stalno čistega. Sicer pa če postopa tudi najskrbneje, ne dobi vino do zadnje kaplje čisto, proti dnu je vedno več ali manj motljaka. Krčmarji imajo vino navadno v manjši posodi, pa z gubijo, če so neokretni, zaradi tega precejšnje odstotke vina, katerega jim mora ali prodajavec z nižjo ceno ali pivec z višjo ceno plačati. Pametno umetno čiščenje je torej večkrat zelo umestno. Da vino očistimo moramo vse, včasih neznansko male neraztopne drobce, ki plavajo v njem, popolnoma odstraniti. Zdrava pamet nam pokaže pota. Precedimo vino skozi sito, čegar luknjice so manjše nego oni drobci, pa steče skoz le čista tekočina, drobci pa ostanejo v situ. Drobce pa lahko izločimo iz vina s sitom ali težjimi drobci v sodu samem. Načine čiščenja vina delimo torej v dve skupini: 1. v precejanje, 2. v čiščenje v sodu.

1. Precejanje ali filtriranje.

To je najstarejši in najenostavnejši način čiščenja, katerega pogodi človek brez posebnega nauka prav po lastni pameti. Saj vejo ljudje brez nauka, kako se pomaga, če je vino, ki se hoče piti bersnato; se pač precedi skoz kako ruto. Bersa dela večje, kosmice za to zadostuje že bolj redko sito, kakor je n. pr. ruta. Drobnejši motljak pa le gre skoz tako sito, za njega treba bolj gostega. Klobuki iz klobučevine za precejanje vina so že skoro obče znani in bolj gosti ko ruta, torej tudi čistijo boljše. Še bolj gosta sita so filtri iz porcelanovih cevi, kakoršne izdelujejo nekatere tvrdke. V praksi pa se manj gleda na gostost sita samega, temveč se sito navadno umetno zgosti. Kot sito služi večinoma platno ali v novjšem času fine mreže iz pocinjene žice. Zgosti pa se sito z drožami ali stolčnim ogljem, želatino ali drugimi čistili, ki se bodo pozneje opisala. V novjšem času se rabi opravičeno najrajši tvarina azbest. To je snov, ki dobro zgosti, ki pa nikakor ne vpliva na vino, če je le čista. Tudi celuloza in druge snovi, ki tvorijo med luknjastimi ploščami zelo gosto sito, so tu in tam v rabi. Dobrota filtra se sodi po tem, kako je sito gosto, kako čisto teče vino iz njega in pa kako hitro teče, koliko očisti na dan. Bolj gosto sito preceja počasneje, zato se skuša doseči hitreje filtriranje z večjim površjem sita ali pa v novjšem času posebno z večjim pritiskom. Večji pritisk se doseže ali v visokih posodah nad sitom, tako da je pristik tekočine same večji ali pa umetno s sesalkami.

Pri filtririh ali pripravah za filtriranje se tudi gleda na to, ali pride vino pri precejanju več ali manj z zrakom v dotiko. Za šolanje bolj močnih gostih vin je povišan vpliv zraka na večje površje pri počasnem precejanju včasih umesten. Vsled tega povišanega vpliva zraka se taka vina čez nekaj časa zopet skalijo, snovi se še bolj

izločijo. Občutljivejšemu bolj nežnemu vinu bi bilo pa to v kvar, tako tudi vinu, ki se čisti za neposredno porabo. Navadno torej veljajo filtri, v katerih pride vino najmanj v dotiko z zrakom, kot boljši. V obče sicer precejanje ni umesto za nežna vina, ki vendar pri tem vsekakor bolj surovem postopanju nekoliko trpe. Sploh je precejanje bolj na mestu za čiščenje motljakov (ostankov), ki se dobe pri vsakem pretakanju na dnu sode. Za to je to priporočati vsakemu kletarju, posebno krčmarjem, da jim ne gre toliko vina v zgubo. Za večje množine pa porablja umen kletar rajši čiščenje v sodih, razen za zelo ekstratna, specifično težka vina.

2. Čiščenje v sodu.

Naš zakon navaja izrečno čistila dovoljena za vino, katero je pripravljeno za promet. Ta so: želatina, ribji mehur (klej), jajčni beljak in beljak krvi, sveža kri in zveže mleko zdravih živali, čisti preparati od kazeina in albumina, kakor tudi čistilne zemlje kakor n. pr. kaolin.

Te snovi so v vinu ali že same po sebi neraztopne ali pa postanejo neraztopne še le v vinu, pa se vsedajo na dno, ter potegnejo s seboj ves motljak. Učinek teh čistil je torej popolnoma mehaničen ali pa tudi kemičen. V prvem slučaju ne vplivajo nikakor na sestavino vina, temveč ga le očistijo enako kakor ga očisti n. pr. cedilo, v drugem slučaju pa se vežejo z gotovimi snovmi vina.

V smislu postave se naj vsako čisto iz vina popolnoma izloči, da mu ne podeli snovi, ki ne spadajo v njega. Večkrat se prodajajo čistila pod lepo donečimi imeni, toda v njih so postavno prepovedane snovi. Teh se naj kletar z ozirom na postavbo pa tudi na svoje vino in tudi žep skrbno izogiblje, če ne pozna njih sestavine. Včasih se prodajajo ali pa iz nevednosti, malomarnosti in hudobne brezobzirne dobičkaželjnosti porabljajo sicer hitro učinkujoča čistila, če so tudi hud strup. Gorje takim nevednežem ali brezobzirnežem, če jih zaloti roka pravice!

Vsa dovoljena in popolnoma neškodljiva čistila za čiščenje v sodu uvrstimo lahko v 3 skupine: a) čiste kemično, b) mehanično, c) kemično-mehanično učinkujoča.

a) Kemično učinkujoča čistila. K tem prištevamo že prej omenjeno čreslovino (tanin, izvleček pečk od grozdja i. t. d.), ki se veže z beljakovinami vina ter jih izloči in vsedajoč se vino očisti.

b) Mehanično učinkujejo čistila, ki se v vinu prav nič ne raztope, temveč v njem nespremenjena se vsedajoč potegneja ves motljak na dno. Prvotno preprosto tako čistilo so rabili že od nekdanj kletarji v podobi papilnega ali filtrirnega papirja. Primerno zavitega so spravili v sod, tako da se je na površju razgrnil, se vsedal in motljak z seboj potegnil na dno. Z istim namenom so devali tudi sveže drože v vino, z istim namenom in pa še radi nekaterih drugih ugodnih okoliščin se v moštu, ki je povrel, v katerem se začnejo drože vsedati, drože večkrat premešajo. Papirnata kaša, prah azbesta, kaolin (zelo čista glina, celuloza i. t. d.), učinkujejo enako.

c) Dovoljena in porabna kemično mehanično učinkujoča čistila so v prvi vrsti taka, ki imajo klejevine kakor ribji klej, želatina (podobna čistemu mizarskemu kleju ali limu), razen teh sveži ali suhi jajčni beljak, razni preparati iz mleka (kazeina kot „Lactocole“), nadalje tudi kri in mleko.

Klejevine in beljakovine se vežejo s taninom v neraztopne spojine, ki delajo polagoma vsedajoče se kosmice. Kazein pa se vsled kisline v vinu takoj skrkne, kakor se vsiri mleko, če pride kaj kisline v njega in dela tudi kosmice.

Učinek vsakega čiščenja je odvisen od kakovosti čistila in pravega pripravljanja in prave porabe.

Za vsakojako čiščenje se naj vpoštevajo sledeča splošna pravila:

1. Vino naj bode za časa čiščenja popolnoma mirno. Čim najmanj vre, se tvori ogljenčeva kislina, katere mehurci stremijo kvišku ter vzdigujejo vsedajoče se kosmine.

2. Očiščeno vino ne sme biti podvrženo spremembam toplote. Pri spremembah toplote nastanejo razni toki vina v sodu in se tudi vzdigujejo mehurci ogljenčeve kisline, kar vse moti vsedanje čistila.

3. Čistilo se mora premešati z vinom zelo temeljito.

4. Sodi naj bodo po čiščenju polni in naj ne bodo nikakim sunkom podvrženi.

5. Ko je vino čisto, se naj takoj pretoči, da se loči od čistila. Povišanje toplote in kak lahki vrvež v slednje čistilo zopet vzdigne.

Kadar se čistijo mlada vina, jih je treba pred čiščenjem vsaj primerno žveplati, da se zažre vsak vrvež v njih.

7. Vino, ki se neče vkljub pravilnemu postopanju očistiti, če je čistilo v njem obtičalo, se naj ne čisti kar znova. Dognati treba prej vzrok, zakaj je obtičalo čistilo in ga odpraviti.

Naj se čisti vino z eno ali drugo tvarino, v vsakem slučaju se mora temeljito premešati z vinom. To se doseže na sledeči način: Pripravljenno čistilo se vlije v škaf, na to se dolije za čiščenje namenjenega vina in s prelivanjem iz škafe v škaf se doseže popolno premešanje te male množine. Ali pa se naliva na čistilo v škaf po malem vina in se to s čisto metljico ali kako drugo pripravo dobro stepe ali zmeša, tako da se močno speni.

V škafu premešana mala množina se vlije v sod in v njem zopet dobro pomeša bodisi s posebnimi pripravami ali z lato, če so sodi majhni, tudi z valjanjem ali pa na ta način, da se sod nastavi, pa se vino pri pipi odtaka pri vehi pa zopet nazaj naliva. Ko je čistilo tako premešano, se sod popolnoma zalije, dobro zabije, pa tudi ob vrhu s težkim kladivom dobro obtolče, da ne obvisi na zgornjih dogah pene, oziroma kosmice, ki bi pri pretakanju pozneje v vino plavale. Čez 8 do 14 dni je vino navadno že čisto, pa se mora pretakati.

Bellé.

(Dalje prihodnjic.)

Zakaj agrarnopolitični članki med drugimi niso priljubljeni pri našem občinstvu?

Morebiti zaradi tega ne, ker agrarna politika ne spada v okvir kmetijstva? — Ne; agrarna politika je v najtesnejši zvezi z narodnim gospodarstvom. Agrarna politika ima veliko posla z dogodljaji na od nas sicer precej oddaljenih mejah, dogodljaji, kojih valovi pa pridejo na vse zadajne vendar le s svojimi dobrimi in slabimi posledicami do najskritejše kmetijske hiše, ki ima le količjak potrebe občeovati s svetom, ki ima le malo stika s svetovnim prometom.

Cene so n. pr. neredkokrat ravno za kmetijske pridelke odvisne od agrarne politike, ne pa, kar bi bilo pravičnejše, od pridelovalnih stroškov; na tako zvane tržne cene pritisaka neredkokrat agrarna politika.

Naši kmetovavci pa se izogibajo pogosto agrarne politike samo radi tega, ker je ne razumejo; zato pa sodelujejo pri agrarni politiki sloji, ki so prej vse kaj drugega, nego kmetje.

In vendar bi bilo tolike važnosti, da imajo tudi naši kmetje besedo pri agrarni politiki; če so majhni posestniki, nič zato, — pa jih je zato več; imajo več glasov. Kako se pa po nekod fabricirajo glasovi! Za pošteno in res že potrebno agrarno politiko je treba smisla, je treba razumevanja nje gonilnih sil; kratko malo za pravo agrarno politiko je treba — zrelosti.

In kako si pridobiti zanimanje za to stvar? Prej ali slej bo moral vsak sodelovati pri agrarni politiki; čim prej smo za njo zreli, tem boljše za nas.

Da stvar torej razumemo temeljito, moramo dobiti najprej vpogled v svoje razmere. Agrarna politika dela s številkami in če mi ne moremo govoriti s številkami iz svojega gospodarstva, ne moremo delati primerov, zaključkov in načrtov.

Govori se, da agrarno politiko vodijo samo veleposestniki. Pa zakaj morejo ti, — če mi ne? Saj velika posestva ne nesejo primeroma nič več, nego prinašajo naša. Toda ti posestniki so navadno strokovno naobraženi ali imajo vsaj strokovno naobražene ljudi na svojem gospodarstvu. Na tistih posestvih se vodi knjigovodstvo že leta in leta, na tistih posestvih so si popolnoma na jasnem, koliko stroškov je treba za pridelek te ali druge kmetijske panoge. Lahko jim je torej odločiti se za ta ali za oni dogodljaj v agrarni politiki.

Če si bomo mi svojih malih razmerah na jasnem o pridelovalnih stroških in bomo na tak način mogli presoditi opravičenost ali neopravičenost cen, ki se delajo večkrat umetno, bomo lahko stavili tudi mi z uspehom svoje proti-

zahteve, ter se živeli na tak način v agrarno politiko, ki pridobiva tem več veljave za nas, čim bolj napredujejo prometna sredstva.

Pot do tega pelje edino le čez kmetijsko knjigovodstvo; enostavnejšega knjigovodstva si pa ne moremo misliti, kakor ga je izdala c. k. kmetijska družba štajerska. Prilika, priučiti se temu, je dana vsem podružnicam; le, da bi se ljudje za to v resnici prekoristno pomoč v gospodarstvu malo bolj zanimali!

Govorica o osebnem dohodninskem davku naših kmetovavcev se vedno bolj in bolj širi; marsikateremu kmetu se bo spet po površnih cenitvah naložil desetkrat večji davek, nego bi ga stali knjigovodski iztisi in katerih bi se ne posluževal lahko samo kot merodajnega izvestja (spričevala), pri obdačenju, če že pride do tega, ampak iz knjigovodstva bi lahko dobival tudi drugih prekoristnih namigljajev v gospodarstvu svojem, — morebiti hitreje in zanesljiveje, nego da je slišal in čital še toliko naukov.

No — pa saj še ni tako dolgo od tega, da so se nekateri kmetovavci dali rajše kaznovati od oblasti, preden so začeli saditi — krompir. Četudi se s tem naziranjem kmetiskim računa, — s časom bi se pa vendar le tudi pri nas lahko začelo s knjigovodstvom.

Če se kdo da preprostiti k temu, mu pozneje gotovo ne bo žal, videč da je spravil v svoje gospodarstvo preglednost in si tako naredile jasen načrt, po kako in s katerimi sredstvi pride najprej do zaželenega cilja.

Holz.

O najpogostejših vinskih napakah in boleznih.

Napisal Fr. Zweifel, ravnatelj deželne šole za sadjarstvo in vinarstvo v Mariboru.

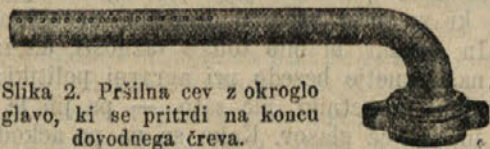
(Dalje.)

Zato se naj vse orodje, kar se ga potrebuje pri trgatvi in stiskanju, nele pred tem delom, ampak tudi med tem delom s čisto vodo večkrat temeljito osnaži, če treba večkrat na dan in za vino se naj rabijo le snažni sodi, korci, levke in sesaljke. Pazimo na to, da ne bomo imeli jesiha v vinski kleti in da ne bodo prišla v dotiko z vinom orodja, ki smo jih potrebovali pri jesihu.

V prvem slučaju ravnamo takole:

1. Kjer je na razpolago aparat, pasteriziramo vino na toploti 50 do 60° Celzija približno četrt ure, da umorimo jesiho v gljivico in pomešamo vino z drugim, da se v njem za duh in okus skrije jesihovalna kislina in da se lahko vino naprej razvija.

2. Kjer pa nimamo na razpolago aparata za pasteriziranje, pretočimo vino s pomočjo posebne glavaste pršilne cevi v močno zažveplan sod (slika 2), kjer gljivice poginejo. Ta cev, ki je

Slika 2. Pršilna cev z okroglo glavo, ki se pritrdi na koncu dovodnega čreva.

narejena iz dobro pocinjene bakrene ali železne pločvine, se z glavo privije na konec dovodnega čreva, obesi pri piljki v sod in potem se spusti vino skozi njo. Kjer nimamo sesaljke, ampak vlivamo s škafi, se za ta namen vstavi v sod posebna pršilna cev in na njo levka. Skozi pršilno cev se praši vino v zelo tankih curkih v sod in se tako prav dobro pomeša z žvepleno kislino. Tako cev lahko napravi vsak klepar ali pa si jo naročimo pri Theonu Seitzu na Dunaju v I. okraju, Schönlaterngasse 13. Za žveplanje pa moramo rabiti le tanko žveplo na azbestovi podlagi, na kateri popolnoma zgori in ne kaplje v sod. Sod je močno zažveplan, če zažgemo v štrtinjaku 6 azbestovih kosov, srednje zažveplan s tremi, slabó zažveplan pa z dvema. Za en navaden debel kos žvepla računamo dva. Taki kosi se dobivajo danes že skoro v vsaki špecerijski trgovini, kjer pa jih ni, si jih naročimo naravnost od fabrike (Schwefelschnitten-Spezialfabrik in Mödling). Kila takih kosov stane približno 1 K 20 v. Na 1 kg jih gre kakih 300. Žveplo z cvetjem ne koristi nič in je razen tega še po postavi prepovedano.

3. Dodamo lahko namesto 5 gramov 80% natrijevega bisulfit, ki ima isti učinek; nato pomešamo vino z drugim. To sredstvo, ki se dobi v drogerijah in je podobno solnemu prašku, se vsiplje v sod in z vinom dobro premeša; v vinu se lahko raztopi in potem tvori žvepleno kislino.

Tako vino pa se mora kmalu porabiti, ker se je vendar bati, da je kaj gljivic še ostalo živih in da se lahko, če vino dalje časa stoji, zopet razvijejo in ga skvari. Tako vino, ki smo ga zdravili z natrijevim bisulfitom, se v Nemčiji ne sme izvažati.

Ali pa 4. prevretje, za katero porabimo do 3% in še več samočistih droži, da preprečimo učinek jesihovalne kisline, ki ovira vretje.

b) Bersatost vina.

Bersatost vina se pozna po tem, da dobi vino, ki je zelo v dotiki z zrakom (v sodih, ki niso čisto polni ali ki so zaprti s kratko, ne dobro piljko, ali vino, ki je na pipi) na površini najprej belkaste proge, kožice, ki postanejo vedno večje in nazadnje popolnoma prevlečejo vso površino. Ta kožica postaja vedno bolj debela, dobi gube in mehurje in ima pri belih vinih žoltkasto, pri rdečih pa rdečkasto belo barvo. Če se sod pretrese, se koža pogrezne v vino in k dnu, vino postaja vedno bolj kalno, njegov okus pa slab in nečist. Če prepustimo tako vino samo sebi, se prej opisani pojav ponavlja tako dolgo, da je vino popolnoma skvarjeno in neporabno. Navadna posledica je, da postane tako vino črno in da cikne.

Povzročitelj te bolezni je bersina plesen (Mycoderma vini) ali boljše povedano cela množica enako organiziranih, bolj ali manj različno delujočih oblik te gljivice, ki razkraja alkohol vina v vodo in ogljenčevo kislino in tako slabi vino. A tudi druge sestavine vina, n. pr. kisline, se uničujejo in pri tem se izločajo razne snovi (n. pr. maslova kislina), ki kvarijo okus vina. Vina, ki imajo malo alkohola, trpe vsled berse več ko močna vina, ki jih njihova velika množina alkohola brani pred berso. Isto vino je prvo leto bersi bolj podvrženo, ker ima za njeno gljivico še več redilnih snovi, ko poznejša leta, ko so te redilne snovi vsled umnega kletarjenja že izginile iz vina.

Najlaže preprečimo to bolezen, če sode točno zapolnimo. Slaba in mlada vina se naj vsak tretji ali četrti, stara in bolj močna pa vsak četrti do šesti teden dolijejo, poprečno vsaj vsak četrti teden, toda vsakokrat seveda z enakim vinom.

Vina, ki teko, n. pr. pri krčmarjih, naj ne ležijo predolgo časa na pipi.

Zdravljenje bersatega vina ima le tedaj zaželeni uspeh, če začnemo z njim, kakor hitro se da. Godi se na sledeči način:

Če je bersa še le malo razvita, zapolnimo sod tako da gre vino prek; pri tem suvamo v sod, vino polje in bersa, ki plava na višini, se izmeče iz njega. Nato sod zopet zapremo in gledamo na to, da ga pravočasno dolijemo.

Piljka naj bo tako dolga, da seže do polovice v vino, ker se potem navleče vina in sod boljše zapre. Narejena mora biti iz stržena bogo-vega trna, hrasta ali slive in ne sme biti ovita z nikakimi cunjami, ampak mora brez njih luknjo dobro zapreti.

Če je že vsa površina vina prevlečena z berso, a je vino pod njo še čisto in okusno, pomaga sledeče:

Vino močno zažveplamo (najbolje s posebno svetilko za žveplanje — glej slika 3), da uničimo

Slika 3. Svetilka za žveplanje.

gljivo. Nato sod dolijemo, da gre vino prek in suvamo vanj, da polje bersata površina iz njega. Tukaj navedena in naslikana svetilka za žveplanje se dobi pri upravi lista „Weinlaube“ v Klosterneuburgu, lahko pa jo napravi tudi kak klepar.

Skozi posebna stranska vratca, ki pa se na naši sliki ne vidijo, se v svetilko denejo žveplani kosi, svetilka se postavi na sod, žveplo se prižge in vratca zapro. Skozi cev gre potem žveplena sokislina v vino. Če nimamo svetilke, žveplamo na navadni način. Ker pa navadno nad vinom ni dovolj prostora za žveplanje, ga odtočimo nekoliko. Tudi moramo potem nekoliko časa počakati, ker v bersatem sodu žveplo ne gori takoj. Bersa je namreč zrakov kisik, ki je potreben za gorenje, iz večine porabila in zato moramo nekoliko časa počakati, da se prostor nad vinom prezrači. Čez osem ali deset dni pogledamo, kaj je z vinom in zopet žveplamo, če s prvim žveplanjem nismo pokončali vseh gljivic in se je bersa znova pojavila. Potem pa moramo vedno paziti, da bomo sod redno zapolnili.

Če je vino že kalno in ima nečist okus, ga pasteriziramo na 60° Celzija in pomešamo z močnim vinom. Če nimamo aparata za pasteriziranje, je dovolj, če vino s pršilno cevjo pretočimo v močno zažveplan sod in ga potem pomešamo z močnim vinom. Na zadnje ga, če treba, še prevremo.

Če pa je vino že močno kalno in že zelo slabo, potem je izgubljeno, ker se nitž za jesihi ne da več porabiti.

(Dalje sledi.)

Zedinjenje štajerskih čebelarjev.

Pri vsem tem, da zasledujejo vsa čebelarska društva enake cilje, sta na Štajerskem delovali do sedaj 2 nemški in na Spodnjem Štajerskem 1 slovensko čebelarsko društvo. Obe nemški društvi se nameravata sedaj zediniti, četudi sta se od sredine leta 1910 ločili ter si med tem časom precej ostro nasprotovali. Članom to ni nikakor ugajalo in zato se je delovalo vedno na to — da se nemški čebelarji zedinijo. To je napredek, ki zasluži tudi pri naših čebelarjih pozornosti in — posnemanja.

Letos v jeseni so se začela pogajanja s tako povolnim uspehom, da se je na nadaljnjih skupščinah 26. oktobra, 11., 18. in 25. novembra t. l. že med obema štajerskima odboroma oficijelno začelo delati na pojasnitev medsebojnih odnošajev in dosego sporazumljenja; končno se je prašanje glede zedinjenja tudi rešilo.

V posebnih odborovih sejah društev „Zentral-ausschuß des steiermärkischen Bienenzuchtvereines“ in „Ausschuß des Verbandes steirischer Bienenzüchter“ so se sprejeli pogoji, vodeči k zedinjenju, soglasno. Pri tej priliki se je nadalje določilo, člane obeh društev dne 17. decembra t. l. ob 10. uri predpoldne sklicati k izrednemu občnemu zboru. „Steiermärkischer Bienenzuchtverein“ zboruje v hotelu „Drei Hacken“ in „Verband steirischer Bienenzüchter“ v hotelu „Florian“ v Gradcu. Člani obeh društev se seznajajo s pogoji, ki naj zedini obe omenjeni društvi v eno. Če se odobre pogoji na obeh občnih zborih, se vrši takoj popoldne ob 2 uri v viteški dvorani deželne hiše ustanovno zborovanje zedinjenih čebelarskih društev.

P. n. člani obeh dosedanjih društev kakor tudi vsi prijatelji čebelarstva se vabijo z uljudno in nujno prošnjo, da pridejo k temu zborovanju kolikor mogoče mnogoštevilno, da so priča uspehom trudapolnega in previdnega dela, ki bo služilo na vsak način napredku štajerskega čebelarstva in gospodarskemu razvoju na Štajerskem. Od čebel so se ljudje že marsičesar naučili.

Iz razprav osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

752. seja dne 14. novembra 1911. Začetek ob 10. uri predpoldne.

Navzoči so naslednji gospodje: ekscelenca načelnik Edmund grof Attems, oba podnačelnika Heinrich Ritter v. Plessing in Roman Neuper, zastopnika visoke vlade in visokega deželnega odbora dr. Viktor Negbauer in Franc grof Attems, 18 članov O. O. (med njimi Mursa, Robič in Thaller) in glavni tajnik Juvan in tajnik Holz kot zapisnikarja.

I. podnačelnik Plessing prevzame predsedstvo in naznani, da lahko ekscelenca gospod načelnik zaradi poslov v deželnem dvorcu šele pozneje pride k seji.

Zapisnik 751. seje O. O. dne 10. oktobra 1911 kroži v vpogled in nato se preide na dnevni red.

1. Poročila in predlogi odseka za živinorejo in mlekarstvo.

a) Poročilo o kongresu za mlekarstvo v Stockholmu.

Poroča glavni tajnik, ki opozarja na zelo podrobno in temeljito poročilo, ki ga je podal štajerski odposlanec, dr. Pavel Schuppli, v seji živinorejskega odseka 13. novembra; iz tega poročila navede glavne točke glede pridobivanja in pripravljanja mleka na Švedskem, izredno razviti kmetijski pouk in šolstvo, paše, premiranje in licenciranje, v imenu odseka predloži, naj se to poročilo vzame na znanje in priobči v obeh izdajah družbenega glasila.

Predlog je bil sprejet.

b) Avstrijska centrala za varstvo kmetijskih in gozdarskih interesov na Dunaju o pozvedovanjih o slučajih kuge na gobcih in parkljih, ki so se dogodili na Štajerskem.

Poroča II. podnačelnik Neuper. Poročavec pozdravlja to akcijo, ki jo je začela imenovana centrala, z ozirom na veliko gmotno škodo, ki jo je trpelo štajersko kmetijstvo vsled te kuge, poroča v številkah o škodi v posameznih kategorijah živine in priporoči v imenu živinorejske sekcije, naj se sprejme sledeči predlog:

Podružnicam c. k. kmetijske družbe se pošlje prašalna pola, v kateri naj bodo navedeni glavni slučajji škode vsled kuge na gobcih in parkljih, s pozivom, naj navedejo škodo v številkah; ob enem se naj pošlje c. k. namestniki prošnja, naj dovoli, da se s pomočjo uradnega gradiva sestavi statistika vseh slučajev kuge. Po končani reviziji se bo s pomočjo obeh teh faktorjev dognala škoda v številkah.

Predlog je bil sprejet.

c) Zveza pingavskih živinorejskih zadrug v Gröbmingu na Gornjem Štajerskem prosi, naj se ogledovanje plemenske živine vrši v spomladi 1912, ker je v jeseni 1911 zaradi kuge na gobcih in parkljih odpadlo.

Poročavec, član O. O. Huber meni, da je treba to prošnjo uvaževati, ker bi ti sejni dali živinorejcem in kmetom sploh priliko, da bi prodali ono pingavsko plemensko živino, ki je zaradi kuge niso mogli prodati. Nasprotno s predlogom odseka, ki je za to, da se ta plemenski sejem vrši 14. marca ali 9. maja, se mu zdi primerno da se naj rok za ta sejem ne določi, ampak da si ga naj zadruga sama izbere. Priporoča torej, naj se prošnja zadruge pri c. k. namestniki v tem smislu priporoči.

Predlog je bil sprejet.

d) Podružnica v Mitterndorfu predloži vlogi zaradi melioracije vseh paš na c. k. Kraglgutu.

Poročavec, član O. O. Zettler, je poslal poročilo, ki ga prečita glavni tajnik. Nato se sprejme naslednji predlog:

O. O. sklene pri poljedelskem ministrstvu vložiti nemudoma prošnjo, naj melioracije na Kraglgutu v Mitterndorfu, ki so še potrebne, v letu 1912 izvrši z lastnimi sredstvi in brez pomoči izrednega kredita za pospeševanje živinoreje. V interesu kmetijstva v tamošnji okolici je, da se te melioracije nemudoma izvršijo.

e) Poročilo deželnemu odboru o novo izvoljenih funkcionarjih v 25 živinorejskih okrajih.

Poroča prvi podnačelnik Plessing. Na podlagi dogovora med kmetijskimi podružnicami bo O. O. deželnemu odboru za ta mesta priporočil naslednje osebe kot okrajne načelnike za komisije pri ogledovanju živine:

v	I. distriktu 2,
v	V. " 2,
v	VI. " 2,
v	VII. " 2,
v	XV. " 2,
v	XVI. " Arvež — Lipnica — Wildon za načelnika Rüdigerja Seutterja von und zum Lötzen, veleposestnika v Gralli pri Lipnici;
v	XVIII. " Ormož-Ljutomer za načelnika Jožefa Mursa, veleposestnika v Krapju pri Ljutomeru, za njegovega namestnika Lovrenca Petovarja, veleposestnika v Ivanjkovcih;

v XX. distriktu Št. Lenart—Maribor—Slovenska Bistrica za načelnika Roperta Reppniga, veleposestnika v Cirknici pri Pesnici in za njegovega namestnika Leopolda Supaniča, veleposestnika v Pesnici.

Glede ostalih 17 živinorejskih distriktov dežele sklene O. O., da bo dosedanje načelnike in njihove namestnike zopet predložil v potrdilo.

f) Podružnica Kirchbach glede vzrejališča za teleta na Maierlippovem posestvu Jožefa Krisperja v Kirchbergu.

Poroča glavni tajnik. Ker izhaja iz pozvedb, ki jih je oskrbel živinorejski odsek, da ponujano posestvo ni dovolj veliko za vzrejališče za teleta, priporoča poročavec, naj se sprejme predlog živinorejskega odseka, da se tej prošnji ne more ugoditi, kar se naj podružnici v Kirchbachu naznani.

Predlog je bil sprejet.

Ekselencja načelnik Edmund grof Attems pride in prevzame predsedstvo.

g) Določitev pašnine in stroškov za krmljenje v hlevu za mlade bike, ki jih je družba na vzrejališču za bike v Hartbergu postavila v hlev.

Poroča I. podnačelnik Plessing. Na podlagi podrobnega poročila, ki ga je v odseku za živinorejo podal zadružni inštruktor Fritz Schneider in sklepa odseka za živinorejo predloži poročavec, naj se za poletno pašo in za zimsko krmljenje določijo od leta 1912 naprej za bodoča tri leta in okrajnemu odboru v Hartbergu naznanijo sledeče takse: v poletju za pašo na dan in glavo 18 v, če dobi krmo in $\frac{1}{3}$ kg ovsa in $\frac{1}{3}$ kg otrobov 30 v, pri pol kilogramu ovsa in $\frac{1}{2}$ kg otrobov 40 v; v zimi za krmo na dan in glavo 40 v, pri krmi $\frac{1}{3}$ kg ovsa in $\frac{1}{3}$ kg otrobov 56.5 vinarjev, oziroma pri $\frac{1}{2}$ kg ovsa in $\frac{1}{2}$ kg otrobov 67 v.

Član O. O. Gerlitz meni, da so na Srednjem Štajerskem popolnoma drugačne razmere ko na Gornjem Štajerskem, II. podnačelnik Neuper pa opozarja na to, da so stroški za živinorejo na Gornjem Štajerskem le malo različni od onih na Spodnjem Štajerskem. Ker so pri določanju postavkov vštete tudi razmere in pašnine dežel, v katerih je paša zelo intenzivna, meni govornik, da so navedene takse primerne in zelo dobre in priporoča, naj se predlog sprejme. Nato se sprejme od poročavca sprejeti predlog.

h) Poročilo o izvršitvi sklepa 88. občnega zbora glede ureditve pristojbin za ogledovanje pri nakladanju velike in male živine v vagone.

Poročavec član O. O. dr. Klusemann omeni, da je O. O. v tej stvari vsled predloga podružnic Admont, Donnersbach, Kindberg, Oberzeiring, Oberwölz, Pürgg in Schlading, ki ga je občni zbor kmetijske družbe sprejel, 23. julija 1911 pri visoki namestniki vložil prošnjo, naj se vse te pristojbine za vse postaje določijo enako, da pa še na to svojo prošnjo ni dobil odgovora. Ker se v kmetijskih krogih ponovno čujejo prošnje in želje, naj se ta stvar reši, je O. O. vso zadevo še enkrat poveril živinorejskemu odseku, da se o njej posvetuje in sklepa. Poročavec navede slučaje, ki kažejo, kake težkoče lahko nastanejo v postajah, v katerih ni nastanjen noben živinozdravnik. Zato priporoča predlog odseka, naj se ponovno prosi, da se na podlagi dosedanje prakse pri ogledovanju določi enotna taksa, pri kateri ne bo imela država nobene izgube, da pa tudi ne bo mogla delati dobičkov, kjer bo moral kmet plačati le toliko, kolikor se zdi upravičeno in izreka upanje, da bo menda splošna taksa za ogledovanje dovolj visoka s 40 do 50 vinarji. Član O. O. Januschke se s tem predlogom strinja in naznani, da se je prošnja družbe predložila na pristojnem mestu. Pri glasovanju je bil predlog poročavca sprejet.

i) Poročilo in predlog glede oddaje šotne stelje za znižano ceno.

Poroča glavni tajnik. Zaradi nizke podpore, ki je kmetovavcem za to obljubljena (25% stroškov za nakup) in na drugi strani vsled visoke enotne cene šotne stelje, se je na poziv, priobčen v družbinem glasilu 16. maja in 1. junija glede oddaje šotne stelje za znižano ceno oglasila le čisto mala konkurenca, iz 6 podružnic 26 prošnikov (22 iz Gornje, 1 iz Srednje in 3 iz Spodnje Štajerske) za 160 metrskih stotov šotne stelje.

Ta šotna stelja bi stala 554 K 60 v, 25% subvencija znaša 138 K 65 v in prošnjiki bi morali vplačati 415 K 95 v.

Poročavec predloži, naj se predležečim prošnjam za oddajo subvencionirane šotne stelje ugodi, šotna stelja naroči pri Zvezi gospodarskih zadrug in to podružnicam naznani. Ob enem se naj pošlje poljedelskemu ministrstvu in deželnemu odboru o tem poročilo in prošnja, naj za to potrebni znesek nakažeta. Glede ostanka v ta namen določenega zneska se naj predloži, naj se ta ostanek v znesku 4361 K 35 v prihrani za akcijo za pospeševanje pridelovanja krme v letu 1912, oddaja subvencionirane šotne stelje pa se naj ne postavi več na račun in program porabe izrednega kredita za pospeševanje živinoreje, pač pa se naj porabi večji znesek za nakup semenja pri akciji za pospeševanje pridelovanja krme.

Predlog je bil sprejet.

j) Mnenje deželnemu odboru glede prošnje občine Flattendorf, naj se ji brezplačno oddajo odpadki iz salin.

Poroča član O. O. Hotter. Poročavec govori o porabnosti odpadkov iz salin, o načinu njih porabe, opozarja na oddajo takih odpadkov v letih 1908 in 1909 vsled takratnega pomanjkanja, želi, naj se občini, ki trpi letos pomanjkanje, na enaki način pomaga in zato predloži naslednji predlog:

O. O. blagovoli pri deželnem odboru priporočiti prošnjo občine Flattendorf, naj se ji brezplačno odda 4400 kg odpadkov iz salin, če poskrbijo prošnjiki za potrebne vreče in plačajo stroške za basanje.

Predlog je bil sprejet.

k) Mnenje deželnemu odboru o prošnji okrajnega zastopa na Vranskem glede nakupa 20 plemenskih bikov in 10 plemenskih telic iz izredne dotacije za pospeševanje živinoreje.

Poroča glavni tajnik, ki govori zelo podrobno o neugodnih gospodarskih razmerah v vranskem okraju vsled pogostega pomanjkanja. Da se vse to odpravi, bi bilo nujno potrebno z izrednimi sredstvi čisto rejo v tem okraju ohraniti in pospeševati in zato priporoča, naj se sprejme naslednji predlog živinorejskega odseka:

Okrajnemu odboru Vransko se iz rednih sredstev za leto 1912 dovoli 40 odstotna podpora za nakup 20 plemenskih bikov, pri vladi in pri deželnem odboru pa se bo vložila prošnja, naj se podeli za nakup 10 telic murodolske pasme vranskemu okraju subvencija v znesku 40% kupne cene iz izrednega kredita za pospeševanje živinoreje, če se okrajni zastop vnaprej obveže, da bo:

1. za predpisani in z reverzom zavarovani prejem bikov in telic določil take kmetske posestnike, pri katerih je dovolj jamstva, da se bo živina redno gojila in trajno rabila za plemo;

2. da bo živina razpostavljena v primernih hlevih, ki niso preblizu skupaj, ampak so po občinah primerno razdeljeni, da bo vpliv na plemensko rejo zanesljiv in enakomeren.

3. da bo o uspehih pri tej akciji na koncu vsakega leta po reverzu določene dobe poslal osrednjemu odboru točno in podrobno poročilo.

Predlog je bil sprejet.

2. Nato se prošnja občine Admont za sejem pretresa in reši.

3. Občinski urad pri Sv. Juriju ob Pesnici prosi, naj se mu dovoli ustanoviti kmetijsko podružnico.

Poročavec glavni tajnik govori podrobno o stvari in priporoča, naj se sprejme naslednji predlog:

Z ozirom na to, da bi kmetijska podružnica v Št. Ilju z ustanovitvijo te nove podružnice izgubila 40 članov in ker ni vzroka, zakaj bi se morala tako pridno delujoča podružnica z izgubo takega števila članov oslabil, in ker se je podružnica v Št. Ilju doslej pridno trudila, da bi izpolnila vsako željo svojih članov pri Sv. Juriju po zborovanjih, oddaji dreves in trsov, orodij, oddaji plemenske živine potom subvencije in ker je imenovana podružnica poslala občinskemu uradu pri Sv. Juriju prijazno povabilo, da bi vse člane, ki bi želeli pristopiti, sprejela, tako da lahko občina Št. Jurij vse želje svojih članov izpolni v krilu šentiljske podružnice, kateri lahko dovede 45 novih članov, naj blagovoli O. O. skleniti, da se za sedaj pri Sv. Juriju v Slov. gor. ne osnuje posebna podružnica.

Člani O. O. von Seutter, Zweifel in Robič govore proti temu predlogu z ozirom na

preveliko oddaljenost in težavno udeležbo na občnih zborih, kakor tudi z ovirom na to, da bi se z ustanovitvijo te podružnice pridobilo precejšnje število kmetovavcev za društveno življenje in priporočajo, naj se prošnji ugodi. Član O. O. Edelsbrunner pa podpira predlog poročavca z ozirom na to, da bi se z ustanovitvijo te nove podružnice povzročila konkurenca, ki bi škodila kmetijskim interesom.

Predsednik preide na glasovanje in da najprej glasovati o drugem predlogu, ki se sprejme. In tako bo O. O. na 89. obnem zboru predložil leta 1912 zborovavcem s priporočbo predlog, naj se osnuje kmetijska podružnica pri Sv. Juriju ob Pesnici.

4. Monakovska kraljevska zavarovalna komora, oddelek za zavarovanja proti toči. Poročilo o seji deželne odbora glede deželne zavarovanja proti toči.

Poroča član O. O. Klammer. Njegovo zanimivo poročilo o razvoju bavarske zavarovalnice proti toči in o poročilu o obratu leta 1911, ki vidno kaže korist in dobiček take za kmetijstvo tako dragocene in ob enem cene naprave, se vzame na znanje, na kar se predsednik zahvali poročavcu za njegov trud.

5. Podružnica v Stubenbergu prosi za subvencijo v znesku 200 K za poučni tečaj za kmetijska dekleta, ki ga namerava prirediti v zimi 1911/1912.

Poroča član O. O. Göhlert. Poročavec opozori na ugodne uspehe tečaja, ki ga je podružnica priredila v letu 1911 in priporoči, naj se sprejme njegov predlog:

Z ozirom na veliko važnost izobrazbe kmetijskih deklet v posebnih tečajih in ker je voditeljica teh tečajev, gospodična Lina Oberski, kakor izhaja iz poročila kmetijske podružnice v Stubenbergu in kuratorija lanskega tečaja pri Sv. Janezu, dosegla zelo lepe uspehe, skleni O. O. podeliti imenovani podružnici iz naslova „potovalni pouk“ podporo 200 K.

Predlog je bil sprejet.

6. Namestnija prosi za mnenje, v kakem razmerju je cena, ki jo dobiva graški mestni svet za oddane fekalije, s pravo vrednostjo oddanih snovi.

Poročavec član O. O. dr. Hotter meni, da je cena, če se oddajajo fekalije nerazredčene, primerna in da se naj v tem smislu poroča namestniji. Pač pa se naj namestnija naprosi, da dela na to, da se cena za surove fekalije ne bo zvišala. Končno se sklone primeren predlog v tej zadevi.

7. Konjerejski odsek pri deželnem kulturnem svetu v Bukovini prosi, da preskusimo njegov ekspozé in se mu priklopimo.

I. podnačelnik Plessing govori podrobno o spomenici bukovinskega kulturnega sveta, o današnji državni konjereji, o njenih napakah in o sredstvih, ki bi bila možna in potrebna, da bi se te napake odpravile. Z ozirom na to, da govori ta spomenica pred vsem o reji vročerkvinih pasem, ki za štajersko ne prihajajo ravno v vpoštev, stavi poročavec naslednji predlog:

Ker štajerska dežela, v kateri prevladuje reja mrzlokrvni konj, nima posebnega zanimanja na tem ekspozéju in tudi nima vzroka, da bi zavzela stališče proti delovanju sedanjega nadzornika, c. in k. obersta Merhala in bi odprava kobilaren v Pibru in Radovcu bila usodna; blagovoli, O. O. skleniti, da se ne priklopi spomenici deželne kulturnega sveta vojvodine Bukovine.

Predlog je bil sprejet.

8. Mnenje namestniji o pritožbi zaradi trgovskih vrtnarjev in prodajavcev cvetlic v Gradcu in okolici zaradi izvrševanja postave.

Poroča član O. O. baron Ecker-Eckhofen, ki govori podrobno o pojmu vrtnarstva in značaju obrtnega obrata in predloži, naj se v mnenju namestniji konstatirajo naslednje točke:

1. O. O. ne vidi v velikosti in kakovosti zemljišča nobenega merila za odločitev prasanja, ali spada kako zemljišče k prvotni produkciji ali pa gre že v obrt.

2. Po mnenju osrednjega odbora vrtnarstvo tedaj ni več prvotna produkcija, če se večina pridelanih rastlin pridelava umetno, to je, na način, pri katerem imata zemlja, vreme in element posttransko vlogo. Gnojaki in rastlinjaki še tudi niso znak obrti, če se rastline v njih samo razvijejo

in potem presadijo pod milo nebo. Tukaj bi bilo treba omeniti, da je zadruga v svojem novem pravilniku iz oktobra 1910 v starih pravilih navedeni kriterij rastlinjaka opustila.

3. Način prodaje jagod označuje obrt le tedaj, če se jagode prodajajo na drobno v posebni za to namenjeni stalni trgovini v kakem mestu ali trgu.

Vsled tega meni O. O., da spadajo obrati v vseh predloženih petih slučajih v prvotno produkcijo.

Predlog je bil sprejet.

9. Sklepanje o prošnji mišarja Antona Großmugga v Sukdullu pri Wildonu za subvencijo za zimske mesece.

Poroča član O. O. Zweifel. Z ozirom na umno delovanje prošnjika pri pokončevanju škodljivcev sadnega drevja (krtic) in na njegovo visoko starost, vsled katere si po zimi ne more poiskati nobenega drugega dela, predloži poročavec, naj se mu, kakor prejšnja leta, da podpora v znesku 50 K.

Predlog je bil sprejet.

10. Poročilo o posvetovanju pri kmetijski centrali na Dunaju glede eventuelne spremembe užitninske postave.

Poroča član O. O. Klammer, ki omeni akcijo osrednjega odbora, začeto vsled sklepa občnega zbora, vsled katerega so se naprosile z okrožnico vse kmetijske podružnice, pa tudi vse glavne kmetijske korporacije, naj se o tej stvari izrečejo. Večina jih je poslala odgovore, dunajska kmetijska družba pa je prepustila okrožnico centrali, naj na njo odgovori. Na ta način je prišla stvar v centrali na posvetovanje in vršila se je v novembru seja, na kateri je imel poročavec čast poročati o celi stvari. Izmed 41 podružnic se jih je 30 izreklo za preosnovo postave, 10 pa proti nji ali vsaj za pogojno. V centrali se je zastopalo mnenje, da je sedaj ob tej splošni draginji baš primeren čas za tako preosnovo. Zato se je sestavil poseben odsek, ki naj o tej stvari poroča in predloži konkretne predloge. Poročavec prosi, naj se to poročilo vzame na znanje.

Se vzame na znanje.

Naznanila.

Glavni tajnik prečita celo vrsto naznanil, ki se odstopijo posameznim odsekom, da se o njih posvetujejo in sklepajo.

Odobri se znesek 30 K, ki se je obljubil podružnici pri Mali Nedelji za nakup predmetov za žrebanje in znesek podružnici Schladming, da si kupi za žrebanje mladega merjaščka.

Nato se vzame cela vrsta dopisov na znanje in sicer: dopis deželne odbora poljedelskemu ministrstvu, s katerim se priporoča prošnja družbe, naj se ji da iz izrednega kredita za pospeševanje živinoreje v letu 1911 znesek 5000 K za zdravljenje nalezljivega katarja na govejih spolovilih; dopis deželne odbora vladi glede likvidacije subvencije za vzrejalništvo bikov v Hartbergu; dopis lokalne komisije za agrarne operacije, naj se da 50% podpore v znesku 32.400 K okrajnemu odboru v Slovenjem Gradcu za nakup paše za mlado živino in v enak namen živinorejski drugi v Kindbergu 60.000 K; pripravljenih je iz izrednega kredita za leto 1911 540 K za pokritje razločka pri obrestih za 10 stiskalnic za seno, ki jih je kupila Zveza gospodarskih zadrug; odlok namestnije, s katerim se podelili gospodinjki šoli v Maria-Trostu za nakup 12 pingavk državna podpora 80% kupne cene a v najvišjem znesku 1080 K, toda pod tem pogojem, da posreduje pri nakupu kmetijska družba; državnemu poslancu Pantzu poslana interpelacija glede sedanjega tarifa za plemensko živino z atestom, da se sme pašna živina brez razločka kategorije voziti kot brzo blago brez doplačila (to naj velja tudi za mlade vole do 3 let); pritrditev poljedelskega ministrstva k podelenim subvencijam: zavarovalnici za živino v Muravu 1000 K, v Hief-lavu 300 K, v Krampenu 500 K; zahvala učiteljece Liné Oberski za nagrado 200 K, ki jo je dobila za prireranje poučnih tečajev za kmetijska dekleta; dopis namestnije, s katerim naznanja, da so se predlogi osrednjega odbora glede reforme prisilnih delavnic in poboljševalnic predložili višjemu državnemu pravdnistvu, štajerskemu deželnemu odboru in ministrstvu notranjih del; odlok železniškega ministrstva glede spremembe predpisov pri dobavi prago; zahvala ekscele-lence, prejšnjega poljedelskega ministrstva viteza pl. Widmanna za podporo in pozdravno pismo

novega ministra, viteza pl. Zaleskega; naznanilo ravnateljstva avstrijsko-ogrske banke na Dunaju o izvolitvi novih cenzorjev pri podružnicama v Gradcu in Mariboru; odlok deželne finančne direkcije glede obveznega naznanjanja žrebanj v kmetijskih podružnicah.

Predsednik opozori na bližajočo se stoletnico Joaneja in prosi, naj se javijo člani O. O., ki bi se te slavnosti udeležili.

Zapisnik 751. seje se odobri, prihodnja seja določi na 12. decembra 1911 in nato zaključijo predsednik sejo.

Zborovanja podružnic.

— Mala Nedelja. Dne 8. decembra t. l. priredi podružnica po rani maši v šoli gospodarsko zborovanje, na katerem govori živinorejski inspektor gospod Jelovšek. Ker bode predavanje izvenredno zanimivo in važno, se vabijo domači in sosedni živinorejci k mnogobrojni udeležbi.

* * *

V nedeljo, dne 10. decembra t. l. se vrši po rani maši v šoli redno letno predzborovanje kmetijske podružnice z običajnim vzporedom. Kmetovavci se tem potom vljudno vabijo k obilni udeležbi. Naznanja se tem potom sklep odboro ve seje z dne 19. novembra t. l., da se bodo oni stari udje, ki ne plačajo uduine za prihodnje leto do Božiča, črtali iz imenika. Nadalje, se naznanja, da se vrši v začetku meseca januarja 1912 tridnevni tečaj za kmetijsko knjigovodstvo. Posestniki in mladeniči, ki se želijo tečaja udeležiti, se naj na dan tega zborovanja prijavijo, kjer se bodo naznanile podrobnosti in da se zamorejo urediti tozadevne predpriprave.

Odbor.

— Vransko. Kmetijska podružnica za vranski okraj bo imela svoj občni zbor dne 17. decembra ob 3. uri popoldne v šolskih prostorih v Braslovčah in sicer po sledečem redu: 1. poročilo o delovanju v letu 1911; 2. račun in odobrenje računa za leto 1911; 3. vpisovanje novih udov; 4. vplačevanje letnine za leto 1912, oziroma 1911; 5. raznovrstni nasveti i. t. d. Ker so nekateri udje pri vplačevanju letnine zelo pozabljivi in se letnina od njih le s trudom izterja ali pa še ne, zato se je pri zadnji odborovi seji sklenilo, da kdor ne vplača letnine za leto 1912 do 31. decembra 1911, se ne smatra več za uda in bo črtan, ker je boljše, udov manj in dobrih, kakor pa število veliko in nič redu. Vsi prijatelji kmetijstva in njegovega napredka pa se vljudno vabijo, da pristopijo kot udje. Letni prispevek bo kakor do sedaj 2 K 50 v.

tačasni načelnik:
Florijan Rak.

Ormož. Tukajšnja podružnica priredi med 27. in 30. decembrom t. l. tečaj za kmetijsko knjigovodstvo. Priglasijo se za tečaj k večjemu lahko 30 posestnikov ali posestniških sinov; tudi gospodinje, oziroma bodoče gospodinje se lahko udeležijo tečaja. Priglašenci morajo položiti vsaj 2 kroni za 3 neobhodno potrebne knjige pri knjigovodstvu; ako želi kdo tiskano navodilo, ki se bo pri tečaju sicer ustmeno predelalo na praktičnem primeru, mora zanj dati 1 K 50 v posebe; pa pri tečaju ta knjiga ni tako neobhodno potrebna kakor prve tri. Priglasiti se je vsaj do 18. decembra. Natančneje se objavi v prihodnji številki „Gospodarskega Glasnika“. Za preskrbo bodo udeleženci pač sami morali skrbeti, ker se štipendije dajejo samo takrat, če obišče tečaj kdo v Grottenhofu ali v bodoče tudi pri St. Jurju ob juž. žel. Stvar pa je sama ob sebi tolike važnosti za kmetijski napredek, da naj nikdo ne zamudi te prilike. Natančnejša pojasnila daje tudi ali gospod nadačitelj A. Porekar, tajnik kmetijske podružnice ormoške na Humu ali tajnik Holz.

Št. Ilj v Slov. gor. Kmetijsko zborovanje pri Gornji Št. Kungoti. Tukajšnja podružnica c. k. kmetijske družbe štajerske priredi v nedeljo 3. decembra t. l. ob 2. uri popoldne v gostilni gospoda Mayerja pri Gornji Št. Kungoti potovalno kmetijsko zborovanje, pri katerem bo potujoči učitelj Andrej Rauch predaval o perutninarstvu i. t. d. Snov predavanja je velike važnosti zlasti za naše gospodinje in njih hčerke. Zato se k obilni udeležbi vabijo gospodarji s svojimi ženami in hčerkami. — Pri tej priliki se prosijo vsi člani naše podružnice, če še niso vplačali uduine treh kron za leto 1911, da to nemudoma store pri podružničnem blagajniku gospodu Ivanu Baumannu v Št. Ilju.

Robert Reppnig,
načelnik.

— Šmarje pri Jelšah. Podružnica v Šmarju pri Jelšah bo priredila dne 3. decembra 1911 ob

9. uri dopoldne v hotelu Habjan poučno zborovanje. Predaval bo o sadjarstvu in vinarstvu deželni potovalni učitelj gospod A. Pirstinger.

Iz podružnic.

Št. Ilj v Slov. gor. Kmetijska podružnica v Št. Ilju še lahko odda par sto zavarovalnih mrežic proti poškodovanju sadnega drevja. P. n. člani, ki bi jih potrebovali, se naj oglase pismeno tako pri podružničnem predstojništvu v Št. Ilju.

= Sv. Barbara niže Maribora. Dne 5. t. m. se je vršil tukaj takoj po rani maši v šoli gospodarski pouk o raznih jesenskih opravilih v goricah in mladih amerikancih. Gospod potovalni učitelj A. Pirstinger je v svojem dobro premišljenem govoru raztolmačil prepotrebno jesensko delo prvič radi boljšega časa zdaj v jeseni, drugič se ljudje laže dobijo za kop in tretjič se zemlja zboljšuje le v jeseni. Predavatelj toplo priporoča globoko kopati, gnoj se naj raztrosi po gorici pred lopa i sproti in se naj v vsako jamico kakor pod deblo brazdo globoko podkoplje, ker so korenine ce razširjene mrežasto po celi gorici. Kdor nima do olj alevskega gnoja, ta se naj pridno poslužuje umetnih gnojil, ki dajejo trseku mnogo hrane in rodovitnosti. Zeleno cepljenci se lahko že zdaj pogrobajo in s kompostom zasipujejo, kdor pa tega le nima, naj k trseku dodane žive zemlje, drobne celine in potem še le okolu te gnoj. Na to omenja razno zemljo in nje gnojilo, prezimovanje trsa, rez locnjev, šparonov zdaj v jeseni i. t. d. Na to je poučeval o umnem kletarstvu in da v tem igra veliko ulogo žveplo, priporoča azbestovo žveplo za žveplanje sodov, ker ne odteče, ne odkaplja nič žvepla, ampak zgori popolnoma v sodu. Pravilno ravnanje z moštom daje tudi okusno, dobro kapljico; skrbno je paziti na snago kakor pri posodi, stiskalnici, obrocih, tako pri grozdju; plesnivec se naj vselej skrbno odbere in posebe stisne. Tak mošt iz plesnivega grozdja se mora v 24 urah po vsedenju drož takoj spet v žveplan sod pretočiti; s tem zgubi mnogo slabega okusa; ako se to še enkrat ponovi pred vrenjem, je mošt brez teh glavic, brez slabega okusa. Po raznih odgovorih na stavljenja prašanja se gospod nadučitelj F. Kranjc toplo zahvali v imenu udeležencev predavatelju; s prošnjo, da nam pride meseca februarja 1912 razkazovat o pravilni rezitvi amerikanceh, se sklone poučni shod.

= Šmihel nad Mozirjem. Tukajšnja kmetijska podružnica je priredila dne 15. septembra v Šmihelu in dne 22. oktobra v Mozirju gospodarska shoda, ki sta bila povoljno obiskana. Na obeh je predaval Vičanski Škrlec. V začetku svojega poljudnega govora oriše gmojni kmečki položaj in kako je priti do boljše bodočnosti v kmetovanju. Kmetu ne zadostuje dandanes, da zna delati, ampak on mora zraven tudi misliti, kako naj dela, da mu dá zemlja tem več koristi. Tudi kmet potrebuje dandanes izobrazbo, ako hoče napredovati. To pa si pridobi le z branjem strokovnih časopisov, kateri mu dajajo navodila za vse stroke gospodarstva. Da bi se kmetje laže obranili različnih nasprotnikov, jim priporoča pristop h kmetijski družbi, ki ima res blagi namen, kmetu pomagati in ga podpirati v njegovih nadlogah. Pač slab in nezaveden posestnik, ki še do danes ni spoznal blagega namena in delovanja c. k. kmetijske družbe za kmečki stan in sramota za tistega, ki je bil že nje ud, pa je zopet izstopil. Ako bi bili kmetje vsi združeni, bi marsikaj dosegli in njih položaj bi bil boljši, ko sedaj. Za zgled bi nam naj bili drugi stanovi, ki dosežejo z združenimi močmi marsikaj, česar bi vsak sam ne mogel doseči. Tudi plačajo radi udnino, ker vejo, da to ni zavržen denar, česar se pač ne more trditi o tistih posestnikih, ki dolgujejo udnino za več let. — Za tem nas pouči, kako si pripravimo seme za setev. Seme moramo očistiti s sortirtrierjem, katerega bi lahko podružnica naročila svojim udom za polovično ceno. S tem trierjem dobimo drobno, srednje in debelo zrnje. Sejati bi se moralo le debelo zrnje in sicer s sejalnimi strojem, katerega ima že tudi vsak napreden in umen posestnik. S tem strojem se ne prihrani samo mnogo semen, ampak dosežemo tudi, da so vse rastline enako visoke, ker so vsa zrna enako debela, ter enako globoko v zemlji in zrno od zrna enako oddaljeno. Nadalje je priporočal iz lastnih praktičnih izkušenj zboljšanje in prenovitev travnikov, da si s tem pridobimo mnogo dobre in redilne namesto sedanje malovredne krme. To prenovitev lahko v teku let vsak posestnik izpelje in potem bo imela njegova živina od tega velik dobiček. Na podlagi lastnih izkušenj nam je izračunal, kako lepi dobiček imamo od novih travnikov pri molži naših krav, ako si nabavimo posnemalnik za napravo surovega masla. Ome-

nil je nadalje gospod predavatelj, da se bo treba vsled pomanjkanja hlevskega gnoja poprijeti pri zboljšanju travnikov umetnih gnojil, katera redilno snov krme zelo zboljšajo. Priporočal nam je tudi za kuhanje klaje brzoparilnik „Alfa“, s katerim se prihrani mnogo drv; klaja skuhana s paro je tečnejša in skuhana hitreje, ko pri navadnih kotlih. Tako nam je gospod predavatelj povedal iz svoje lastne skušnje marsikaj poučljivega, za kar se mu na tem mestu pristrčno zahvaljujemo in se bomo zanaprej po njegovih besedah ravnali. Načelstvo.

= Mala Nedelja. Na željo mnogih kmetovavcev je tukajšnja kmetijska podružnica zopet povabila gospoda Škrleca iz Vičanc na gospodarsko predavanje, ki se je vršilo dne 5. novembra t. l. Udeležilo se ga je okoli 70 posestnikov; opazili smo tudi nekatere goste iz sosednih župnij. Gospod predavatelj je opisal najprej sedanji kmečki položaj, navajal zborovavce k temu, da odgajajo mladino v ljubezni do kmečkega stanu, vsled česar ne bo več silila za drugim zaslužkom. V spodbudne nauke je govoril glede edinosti in složnosti kmetovavcev na gospodarskem polju, katere so zborovavci z odobravanjem vzeli na znanje. Pristavljam: Dal Bog, da ti nauki dosežejo svoj namen! Ponovil je nadalje že tisočkrat povedano resnico, da kmet dandanes več ne more gospodariti po načinu svojih pradedov. Razumnega gospodarja ne kaže velikost posestva, temveč pravilno in skrbno obdelano polje. Prešel je na to k sadjereji. Koliko praznih prostorov se še nahaja po naših gospodarstvih, kjer bi uspevalo prav dobro sadno drevje. Po primernih prostorih se naj napravi takozvani travniški sadovnjaki. Korist imamo dvojno: travo in sadje. Sadije uporabljamo na razne načine: lepo namizno se proda, ostalo pa porabi za napravo jabolčnika. V posebno rodovitnih letih ga porabimo s prav dobrim uspehom za krmljenje svinj. Sadijo se naj le lepo odgojena drevesca onih vrst, ki se za naše kraje priporočajo v razširjeni knjigi o sadnih vrstah, ki jo je izdal štajerski deželni odbor. Vsak gospodar si naj napravi domačo drevesnico, kjer si bode odgojeval sadna drevesca za domačo potrebo. K opravilom v drevesnici se naj navaja mladina. Zelo je priporočati, da dobi že vsak večji šolar svoj oddelek drevesnice, katerega oskrbuje popolnoma sam; na ta način se vcepi že v otroška srca ljubezen in veselje do sadnega drevja. Razpravljaj je nadalje o gnojilih; povdarjal je pri tem, da naj vsak gospodar skrbi za to, da se z domačim gnojem skrbno ravna. Menda ni treba ponavljati, koliko redilnih snovi izgine iz naših hlevov v gnojnici v izgubo. V dobro urejenem gnojišču in gnojnični jami imamo sredstvo, temu odpomoči. Če nam vkljub skrbnemu ravnanju z domačim gnojem primanjkuje gnoja, seči je po umetnih gnojilih, katera pa je previdno naročiti in kupovati. Končno je razkazal vzorec brzoparilnika „Alfa“, opozarjal na njegove prednosti, ki obstoje pred vsem v tem, da se porabi jako malo drv in pripravi zdrava, tečna krma; naročili so si ga zopet štirje posestniki. Po razdelitvi knjižic o gnojilih in brzoparilnikih je bilo zanimivo dveurno zborovanje končano. Gospodu Škrlecu, ki je priredil v teku desetih mesecev tokrat v podružničnem delokrogu že četrto zborovanje, izrekamo na tem mestu prav pristrčno zahvalo.

5 bikov, 20 krav, — telet; Ptuj: — volov, — bikov, — krav, — telet; Predarlbersko: 5 volov, — bikov, 10 krav, — telet; Celovec 15 volov, 9 bikov, 7 krav, — telet; Primorsko: — volov, — bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže. Klavni voli, tolsti od K 96— do K 104— (izjemoma K 112—), poltolsti od K 84— do K 94—, suhi od K 76— do K 82—; voli za pitanje od K — do K —; klavne krave tolste od K 72— do K 80—, poltolste od K 52— do K 68—, suhe od K 46— do K 50—; biki od K 70— do K 88—; dojne krave do 4. teleta od K — do K —; čez 4. tele od K — do K —; breje od K — do K —; mlada živina od K 74— do K 90—.

Sejem klavne živine dne 27. novembra 1911. Zaklana živina: 525 telet, 2636 svinj, 49 komadov drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.04 do K 1.20; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.22 do K 1.32; mlade svinje od K 1.28 do K 1.32; nemške mesnesvinje od K — do K —; nemške pitanske svinje do K 1.28 do K 1.32; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.52 do K 1.56; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.26 do K 1.40; mesne svinje od K 1.10 do 1.24; bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.— do K 1.08; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K — do K —; ovce od K —.84 do K 1.10 kozlički in jagnjeta od K — do K —. Cene za teleta nazadujejo.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruz		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje . .	50	13	—	9	—	10	50	10	50	11	—	12	—
Ormož . .	50	11	—	10	75	7	50	9	—	10	—	10	—
Gradec . .	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubno . .	50	12	50	10	70	10	50	10	50	10	50	—	—
Maribor . .	50	11	25	9	25	9	50	9	75	10	50	10	—
Ptuj . .	50	12	—	10	50	11	—	11	50	11	—	9	—
Inomost . .	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celovec . .	50	—	—	10	67	—	—	9	92	10	92	—	—
Ljubljana . .	50	13	75	8	50	8	50	9	75	8	—	9	—
Pešt . .	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Solnograd . .	50	12	90	11	85	—	—	11	—	—	—	—	—
Dunaj . .	50	12	52	10	80	9	95	10	18	10	15	—	—
Linc . .	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda		Bob		Seno sladko		Seno kislo		Ržena slama		Ježna slama	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje . .	50	12	—	16	—	3	—	2	50	2	80	2	—
Ormož . .	50	11	—	19	—	3	50	3	—	3	—	2	50
Gradec . .	50	11	—	—	—	3	40	3	25	2	60	—	—
Ljubno . .	50	—	—	24	—	4	50	4	—	3	75	3	25
Maribor . .	50	10	—	19	—	3	25	—	—	2	25	1	75
Ptuj . .	50	11	50	18	50	3	80	3	—	3	60	2	70
Celovec . .	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Oznanila

„Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

Vposlano.

Iz strokovnih krogov prihajajo vesti, da znana tvrdka za izdelovanje kmetijskih strojev Ph. Mayfarth & Co. na Dunaju razširja že 8 leta izborni posnemalnik za mleko, ki je pri vsej svoji enostavni ročnosti in solidnosti i. t. d. za polovico cenejši, nego stroji enake sposobnosti. Posebej pa se povdarja še okolnost, da tvrdki v teku 3 let, odkar je v velikem številu razširila ta stroj, še do sedaj ni bilo treba pošiljati nobenih nadomestilnih delov za popravek. To vest iz strokovnih krogov pribijemo na tem mestu radi tega, da se naši cenjeni čitatelji pri nabavi takih strojev lahko opreimejo te prilike.

Kaj naj kupim za Božič? Skrbi polno si stavi to prašanje mlado in staro vseh stanov. To prašanje pa si bo vsak lahko odgovoril, če je videl božično izložbo pri Kastnerju & Ohlerju. Vsak, ki boče narediti s kakim darilom svojcem veselje, bo videl v duhu izpolnjene nade svojih obdarovancev. Omenjena tvrdka prinaša znamenite posebnosti še pod itak vedno nizkimi cenami; vsak stori dobro, če pogleda tja.

Tržna poročila.

Graško tržno poročilo.

Sejem skrmoin slamo od 13. novembra do 19. novembra 1911. Pripeljalo se je 57 vozov s 748 metriskimi stoti sena in 30 vozov s 357 metriskimi stoti slame, in je bil slabše obiskan ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kislo od K 5.60 do K 6.80, sladko od K 5.80 do K 7.—; ržena slama od K 4.80 do K 5.80; pšenična slama od K 4.60 do K 5.60, ječmena slama od K — do K —; ovsena slama od K — do K —; ježna slama od K — do K —.

Sejem z rogato živino dne 23. novembra 1911. Prignalo se je 181 volov, 82 bikov, 175 krav, 2 živi teleti in — konj, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnice.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, 23 bikov, — krav, — telet; na Spodnje Štajersko: — volov, — biki, — krav; Gornje Štajersko: 50 volov,

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Prodaja sadja na Dunaju.

Zveza bo od srede septembra naprej vsak teden, dokler bo imela dovolj ponudb na razpolago, prodajala na veliki dunajski tržnici sadje svojih članov, oziroma pri njih včlanjenih zadrug.

Sadje se prevzame na podlagi prijave in pritrditve ali za naprej določeno, trdno ceno ali pa v komisijonelno prodajo. Pri komisijonelni prodaji se razen izdatkov v gotovini (vožnina, izdatki za spravljajanje na trg in tržna pristojbina) še odtegne 5 % od kosmatega izkupička kot provizija za prodajo.

Z ozirom na veliko važnost, ki jo ima dunajski sadni trg za štajerske sadjarje, pozivamo vse svoje člane, naj se te v skupni blagor namenjene uvedbe kolikor mogoče številno poslužujejo. Letos je za to baš ugodna prilika, ker je zimskega sadja splošno malo in bo torej mogoče spraviti ga zelo dobro v denar.

Prijave, v katerih naj bo naveden natančen naslov, množina vsake vrste, ki je na razpolago, in nje kakovost, čas, kedaj bi se sadje poslalo, pogoji, pod katerimi se naj prodaja in navedba članstva, se naj pošljejo naravnost Zvezi gospodarskih zadrug v Gradec, Franzensplatz 2.

II.

Poročila glede blagovnega prometa Zveze.

1.

Razglas.

C. in k. vojaško oskrbovališče v Gradcu, Schörgelgasse št. 36, kupi v ročnem nakupu do 28. februarja 1912

1200 metrskih stotov rži in

1000 " " ovsa.

Blago, ki se bo ponudilo, mora imeti skladno kakovost, biti mora od zadnjega pridelka, popolnoma zrelo in zdravo in imeti mora polno, primerno veliko, trdno in po možnosti enako zrnje. Dalje mora biti brez primesi semenja plevela ali tujega semenja in brez žuželk.

Podrobna ustmena pojasnila dobijo zanimanci vsak delavnik od osme ure dopoldne v uradnih prostorih imenovanega vojaškega oskrbovališča, ki daje drage volje pojasnila tudi pismeno.

2.

Dobava bakrene galice za leto 1912.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem je za ugodno ceno kupila precejšno množino bakrene galice, ki jo bo dobila v spomladi 1912.

Vsem onim našim članom, ki se za prihodnje leto še niso preskrbeli z bakreno galico, priporočamo torej, naj se ž njo preskrbe že sedaj in ne šele v spomladi, ker je trg za bakreno galico zelo trden in bo galica v spomladi 1912 na vsak način dražja ko je danes.

Naročila se nam naj pošljejo potem kake pri nas včlanjene korporacije (rajfajznovke, kmetijske zadruge, kmetijske družbe, oziroma njenih podružnic).

3.

Melasno močno krmilo.

Vkljub ponovno zelo zvišani ceni močnih krmil lahko ponudimo od tovarne za močna krmila ki jo ima c. k. kmetijska družba na Dunaju v Brucku ob Muri, za dosedanjo ceno močna krmila, dokler je kaj zaloge in sicer:

melaso iz palmovih otrob 100 kg za 16 K

" " paimovege jedrčja 100 " " 17 "

" " " " in kokosa 100 " " 17 "

droženo melaso 100 " " 18 "

od naših skladišč v Gradcu ali Ljubnu, brez vreče.

Ker se je cena vsem močnim krmilom neprimerno zvišala, vam nujno priporočamo, da si za to ugodno ceno oskrbite primerno množino krmila in omenjamo, da bomo v bodočih dneh dobili cele vagone tukaj ponujanih krmil.

Od tvornice direktno pride vsakih 100 kg za 80 v ceneje.

4.

Razne ponudbe.

Dokler bo kaj zaloge, ponujamo brez obveznosti:

Moko iz prg morskega semenja, svetlo, z zajamčenimi 50% surove tolsče in surovega proteina z 1 1/2 tolerance za 17 K 100 kg brutto za netto z vrečo od Trsta ali Reke po naši volji, v celih ali polovičnih vagonih, dostavljivo od oktobra 1911 do maja 1912 po vrsti na željo kupcev.

Pšenične otrobe, debele, 100 kg za 14 K 30 v, brutto za netto z vrečo od Maribora, dostavljive v oktobru 1911 in novembru 1911, od 100 kg naprej.

Pšenične otrobe, fine, 100 kg za 13 K 90 v, brutto za netto z vrečo od Gradca, dostavljive v oktobru in novembru po želji kupca, od 100 kg naprej.

5.

Gnojilno apno.

Brez obveznosti ponujamo:

Prima gnojilno apno v vrečah kupca po 1 K 20 v 100 kg od Peggaua. Če mora prodajavec dati vreče, se zaračunajo po 50 v.

6.

Gnojenje travnikov in pašnikov.

Svoje člane opozarjamo, da je sedaj najugodnejši čas za gnojenje travnikov in pašnikov.

V interesu vsakega kmetovavca je, da povrne zemlji ono hrano, ki ji jo je med letom vzel in sicer pred vsem fosforjevo kislino in kalij. Obe ti snovi se dobijo najboljše in najceneje v Tomaževi moki, kajnitni in kaljevi soli.

Zveza oddaja svojim članom umetna gnojila z zajamčeno vsebino in za nizko ceno.

Manjše množine (manj ko 1 vagon) se dobe pri Zvezinih zalogah v Mariboru ob Dravi, Ljubnem, Celju, Ernožu, Fehringu, Feldbachu, Friedbergu, Konjicah, Hrastniku, Sevnici, Lieznu, Ljutomeru, Obdachu, Brežicah, Rotenmannu, pri Sv. Ropertu ob R., v Trbovljah, Laškem, Unterrohru, Vidmu, Zdolah, Fürstenfeldu, Lipnici, Sv. Mihelu nad Mozirjem, Ilzu, Voitsbergu, Muravu, Gleisdorfu, Račah, Ormožu, Strassu, Kaindorfu, Kirchbachu o. R., Vranskem, Ivnici, Ptuj, Kumbergu.

7.

Znižana vožnina.

Vse naše člane, ki so si naročili krmila, za katera so železnice dovolile za 50% znižano vožnino, in pri katerih pošiljatelj se je ta seznamek vpisal na voznem listu že pri oddaji, opozarjamo, naj nikakor ne pozabijo poslati te vozne liste nam, da lahko izvršimo reklamacijo za znižano vožnino.

III.

Zadružna vnovčevalnica živine pri Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Pregled ponudb in naročil.

Pozor!

Od Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem ustanovljena posredovalnica za prodajo plemenske in rabne živine priobčuje spiske ponudb in zahtev za plemensko in rabno živino (govedo, svinje, ovce, koze), da lahko stopijo zainteresenti med seboj v direktno tržno zvezo.

Niti kupec niti prodajavec nista s svojo prijavo obvezana, da bi morala živino prodati ali kupiti le s posredovanjem Zveze; to jima je popolnoma prepuščeno na prosto roko.

Delovanje posredovalnice in prejem ponudb sta popolnoma brezplačna. Pač pa morajo vsi, ki se poslužujejo Zvezine posredovalnice, Zvezi nemudoma naznaniti, če so pripravljeno živino že prodali ali iskano kje drugje kupili.

Posredovalnica ne prevzame za pravilnost podatkov v ponudbah in glede zanesljivosti in poštenosti pozameznih strank nobene odgovornosti. Kupcem se priporoča, naj vprašajo z do-

pisnico, ali je živina še na prodaj, predno se peljejo k ponujavcu.

Zaradi formularjev za prijave in sploh vseh stvari, ki zadevajo označeno posredovalnico, naj se zainteresenti obrnejo naravnost na Zvezo gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2/I.

Živinski sejmi v Gradcu meseca decembra 1911 in januarja 1912.

1. Sejmi z rogatino: 7., 14., 21. in 28. decembra 1911 in 4., 11., 18. in 25. januarja 1912.

2. Sejmi z malo klavno živino: 1., 7., 15., 22. in 29. decembra 1911 in 4., 12., 19. in 26. januarja 1912.

3. Konjski sejem: 7. decembra 1911 in 4. januarja 1912.

Ponudbe:

Deželna šola za vinarstvo in sadjarstvo v Mariboru na Dravi prodaja: dveletnega, čistokrvnega pincgavskega bika, 450 kg težkega; spomladi je bil brez reakcije poskušen s tuberkulinom, se da vpreči; 18 prašičkov, 9 starih po 10 tednov, 9 pa po 14 tednov, 9 prašičih in 8 prašičkov, cepljenih proti rdečici in vajenih paše; vsi so čiste nemške žlahtne svinjske pasme.

Hugo pl. Baltz, graščina Hollererhof, pošta Rein pri Gratweinu prodaja 1 simmentalsko kravo, prav lepo, 680 kg težko, s 6. teletom, za 550 K; 1 pincgavsko kravo, 550 kg težko, brejo, za 500 K; 1 muredolsko kravo, blizu 400 kg težko, 6 mesecev staro, brejo, za 360 K.

Graščinska uprava Baltahof, pošta Kumberg pri Gradcu, pincgavskega plemenskega bika, dobrega za skok, 1 3/4 leta starega, 460 kg težkega, za 580 K.

Alojz Weinhandl, mlinar in posestnik v Dirnbachu, pošta Straden, prodaja dva prekrasna rjavca konja, brez hibe, sedaj postavljena pri H. J. Hamneru, posestniku umetnega mлина v Pirkwiesnu, pošta Šmarje ob P. (St. Marein a. P.).

Franc Ozimič, vrvar v Slov. Bistrici, prodaja rdečo liško, na pol časa brejo, 500 kg težko, za 480 K.

Graščina Hausampacher, pošta Hoče, prodaja približno 10 krav, nekaj telcih in bikicev, telic in junčkov; vsi so čisti montafonci.

Vnovčevalnica za živino v Tamswegu v Lungavu prodaja naslednje čistokrvno pincgavsko živino: 500 volov pitanskih, par težkih po 800 do 1100 kg, kilogram po 86 do 90 v, 130 brejih telic, par po 700 do 1000 kg, po 280 do 500 K, 48 krav na novem dojivu, s teletom, po 300 do 600 K, 38 plemenskih bikov, po 500 do 600 K vsakega, 20 pitanskih bikov po 68 do 70 v, kilogram.

Alojz Brauchart, veleposestnik v Ivnici, ima naslednje pincgavske krave in telice na razpolago:

Ime	Površena	Povrgla	Pripuščena	Daje mleka	Dala I. 1910 mleka.
Marta	30/7. 1904	30/8. 1911	—	—	94 l 2445 l
Grete	1/8. 1904	—	13/3. 1911	4-8 "	3541 "
Dora	8/12. 1905	—	26/1. 1911	4- "	1460 "
Nanny	14/3. 1906	7/8. 1911	—	tele	2604 "
Rosa	8/12. 1906	4/7. 1911	—	6-6 "	2592 "
Aichberg	8/1. 1907	3/8. 1911	29/9. 1911	tele	2044 "
Bräunl	6/10. 1907	—	2/4. 1941	4- "	—
Zuzerl	8/11. 1907	14/4. 1911	20/6. 1911	4- "	—
Mudea	14/11. 1907	18/6. 1911	—	7- "	—
Liese	3/12. 1907	22/6. 1911	4/9. 1911	6-8 "	—
Stolzi	4/4. 1908	3/5. 1911	24/7. 1912	7- "	—
Hede	1901	—	28/3. 1911	3-6 "	—

telice

Anda 9/12. 1908

Hede 24/12. 1906

Käthe 14/2. 1909

Franc Meier, Sv. Peter pri Gradcu št. 97,

dveletno montafonsko telico, brejo, za 240 K.

Lenart Fischer, v Strihovcu št. 1, pošta Št. Ilj v Slov. gor., dva polletna bikiča, rjava in bela, oba za 250 K.

Jurij Reinisch, po domače Rack, v Osterwitu, pošta Deutschlandsberg: marijadvorskega

bika, 2 in pol leta starega, 500 kg težkega, 100 kg za 104 K; rjavega štiriletnega žrebca, 171 cm visokega, lepo raščene in dobro porabnega za vprego, za 1200 K.

Alojz Kupec pri Sv. Lorencu, pošta Sv. Pavel pri Preboldu prodaja muredolskega bika, dobrega za skok, 18 mesecev starega, 380 kg težkega, za 320 K; pingavskega bika, dobrega za skok, 17 mesecev starega, 370 kg težkega, za 315 K; pingavsko telico, 5 mesecev staro, za 120 K.

Uprava graščine Waldstein (pri Peggau) prodaja dva muredolska plemenska bika, oba dobra za vprego; eden je star 1½ leta, 530 kg težak, licenciran, ima I. državno darilo; drugi je star 3 leta, težak 530 kg, ima okrajno ceno 1500 K; štiri mlade telice dobrega pokolenja, 2 na čas breji muredolski telici; 4 krave z novim doživom.

Franc Vavken v Šmarji pri Slovenjem Gradcu 2 zelo lepa, napol pitana vola za vprego ali pitanje, težka približno 1400 kg, za 1288 K.

Naročila:

Okrajni odbor Ptuj bi rad na Spodnjem Štajerskem kupil 15 bikičev in 35 teličk čiste pingavske pasme, glavo ne nad 200 K.

Hugo pl. Baltz, graščina Hollererhof, pošta Rein pri Gratweinu kupi 2 do 3 novomolzne krave, slučajno tudi s teleti.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 7. decembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogatino in konji).

Dne 8. decembra na Ptujski gori, okr. Ptuj.

Dne 9. decembra pri Št. Ilju**, okr. Maribor; v Bučah-Na Vrenski gorici**, okr. Kozje; v Dobovi*, okr. Brežice; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 10. decembra pri Sv. Lovrencu, okr. Celje.

Dne 11. decembra pri Sv. Juriju ob južni žel.**, okr. Celje.

Dne 12. decembra v Rogatcu*.

Dne 13. decembra na Ptuj (sejem s ščetinarji); pri Sv. Križu**, okr. Gornja Radgona; v Studenicah, okr. Slovenja Bistrica; pri Sv. Petru na Medvedovem selu**, okr. Kozje; v Imenem (sejem s ščetinarji); v Mariboru*; v Žalcu**, okr. Celje; v Jurkloštru**, okr. Laško.

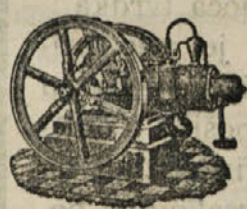
Dne 14. decembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogatino).

Dne 15. decembra v Arvežu (sejem z drobnico).

Dne 16. decembra v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 19. decembra v Radgoni*; v Laskem**, okr. Celje.

Dne 20. decembra na Ptuj (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje.

CLIMAX motorji za surovo olje in lokomobile.

Motorji z visokim tlakom.

Najcenejši za kmetijstvo, industrijo in obrt.

Stotine zadovoljivih naprav že v obratih.

Ceniki in proračuni brezplačno.

Stroški za kurjavo na HP in uro od 1 v naprej.

Brez nevarnosti eksplozije. Brez kontrole finančne oblasti. Potrebuje malo vode.

Bachrich & Co., Dunaj, XIX/6

397-12

Heiligenstädterstraße 83 La.

Najcenejši in najpopolnejši

posnemalnik za mleko je Mayfarthov „Diabolo“

Izdelek prve vrste, enostavno delo, zjamčena množina 120 l na uro. Cena samo K 155.— 433-6

== Stroji za ==

pripravljanje krme

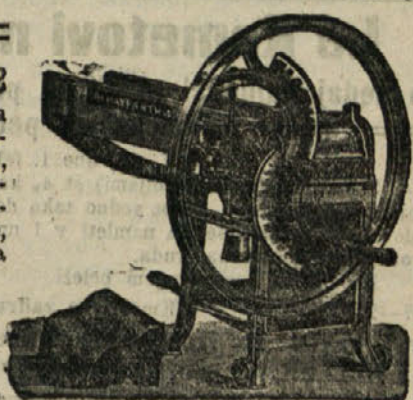
slamoreznice, stroji za rezanje repe, žrnije domači mlini, brzoparilniki, gnojne pumpe, stiskalnice za seno kakor vsakojake kmetijske stroje, katere izdeluje in spravlja

600krat za to odlikovana tovarna

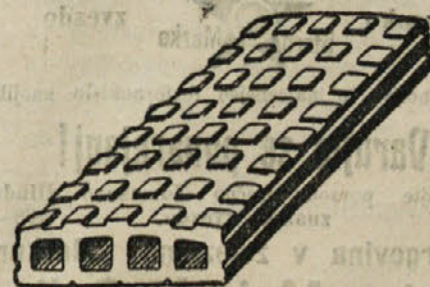
Ph. Mayfarth & Co., Dunaj (Wien), II, Frankfurt o. M., Berlin, Paris

Cenik št. 1230 zastoj in franko.

Želá se zastopniki.

Radgonske parne opekarne

Po dolgem premišljevanju in mnogih poskusih se nam je posrečilo napraviti iz žgane ilovice tlake za hleve, s katerimi lahko napravimo vzorne hlevske tlake. Ker površina teh plošč ni gladka, ampak razdeljena v male kocke, ni mogoče, da bi živini izpodrsavalo in po jarkih med temi kockami se lahko scalnica vedno odteka, vsled česar ostane stelja dalje suha in ohranjena.

Če primerjamo stroške za napravo lesenega tlaka in našega iz lončenih plošč, lončeni ni dražji, ako se oziramo na njegove velike prednosti in na trpežnost.

Kakor se vidi iz slike, se položijo te plošče na lahko podlago iz betona, ki je nagnjena 2½ do 3% za govejo živino, 5 do 8% za svinjake.

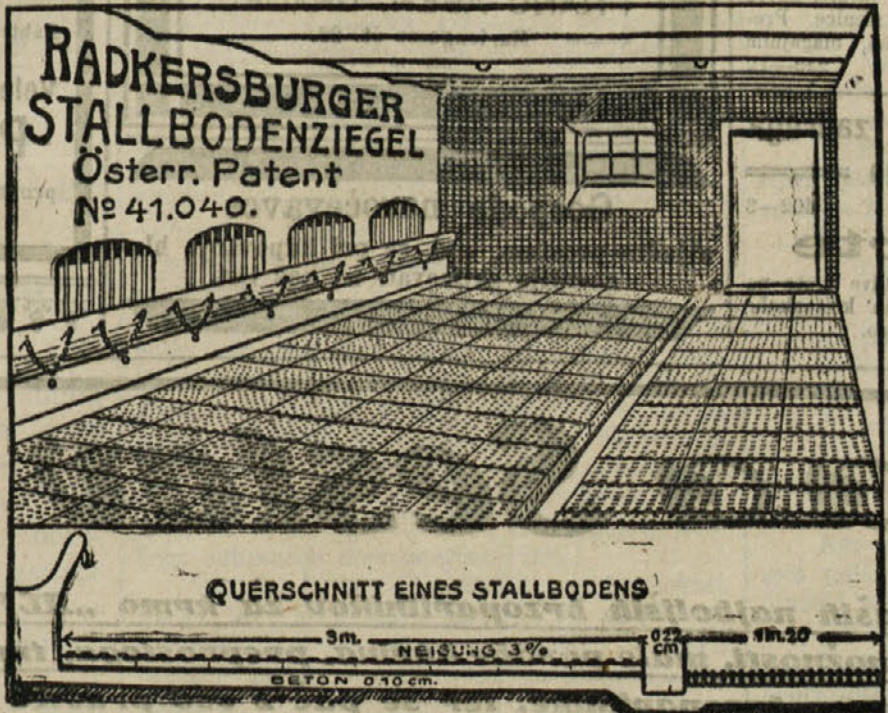
Hlevski tlak iz gline je pripraven za vsak hlev, se lahko osnaži z malo vodo, le parkrat je treba potegniti z metlo, prihraniti se torej čas in material.

Na železniški vagon z 10 tonami se lahko naloži 150 m² teh plošč. 1 komad: 5 kg. Na m² gre 15 plošč.

Vzorci in ponudbe so na razpolago.

Ravnateljstvo radgonskih opekaren v Radgoni.

oddajajo trpežno strešno opeko in grapasto votlo opeko za goveje hleve in svinjake.

Ravna površina.

Gosta stelja.

Tlak iz takih lončenih plošč je mnogo toplejši od vsakega iz drugega materiala napravljenega, ker so plošče votle in prihaja vsled tega temperirani hlevski zrak v tlak, kar na eni strani blaži iz podlage prihajajočo mrzlotu in na ta način zabranjuje preveliko tvorjenje hlevske pare, na drugi strani pa te plošče, ker sta zrak in glina slaba prevodnika toplote, ne jemljejo živini telesne gorkote, kar je velikega zdravstvenega pomena.

Se se krave neprestano pojajo

n se ne obrežijo, je temu navadno vzrok nalezljivo nejeje spolovil. „Bissulin“, ceno sredstvo brez vsakega vonja in ki učinkuje brzo, se je obnesel zelo dobro. „Bissulin“ se prodaja samo proti živino-zdravniškemu spričevalu. Uspeh je seveda tem popolnejši, če se ravna točno po živinozdravniških navodilih. Proizvaja H. Trommsdorff, tovarna za kemične izdelke, Aachen. 248-9

Dobra pitna voda podaljša življenje!

Iskanje in odpiranje vrelčin, vodovode stavi pod garancijo kot specialiteto:

Prva moravska tvornica za vodovode in sesalke

Ant. Kunz, c. in k. dvorni dobavnik, Mähr.-Weiskirchen.

Izborna priporočila na razpolago. — Ogled na licu mesta zelo ceno.

131-24

Le Kometovi mlini

so sedaj najboljši stroji za pripravljanje mečke in moke za pecivo.

Kilb (N.-A.), dne 1. februarja 1911.

Z Vašim mlinom (žrmljami) št. 4, katerega ste nam svoj čas poslali, smo, če bo vedno tako dobro služil, zelo zadovoljni. Z njim se da namleti v 1 uri 200 kg mečke (šrota) brez posebnega truda.

Z odličnim spoštovanjem beleži

4 7-24

Kmetijska zadruga v Kilbu.

Prvi zavod za izdelovanje mlinskih kamnov E. J. HELLER, r. z. z o. z., Sandau pri Lipi, Češko.

Vplačana akcijska glavica **K 50,000.000**
Rezervni zaklad **K 12,550.000.**

K. k. priv.

Böhmische Union-Bank

(podružnica v Gradcu), centrala v Pragi.

Podružnice: Reichenberg, Jablonec, Brno, Olomouc, Bieltitz, Jägerndorf, Tropa, Rumburg, Zatec, Linec, Hohenelbe, Dornbirn, Salzburg, M. Schönberg, Novi Jičín, Gradec, Ljubno (Gor. Staj.), Celje, Kraljičin dvor, Celovec, Beljak; ekspozituri: Friedeck-Mistek in Braunau. Izvaja vse bančne transakcije in daje tozadnevna pojasnila. Kupuje in prodaja efekte in valute, novce in kupone. Najceneje eskomptira trgovske menice. Prevzema denarne vloge proti vložnim knjižicam, blagajnim listkom in na tekoči račun. 229-12

Prva štajerska trsničarska zadruga
pošta Juršinci pri Ptuj

ima na prodaj

402-3

cepljene trte

najboljše kakovosti in sicer vse priporočljive vrste na običajnih podlagah, kakor tudi na različnih križankah. Ceniki so brezplačno na razpolago.

Čitajte in strmite!

600 stvari med temi ena v ognju pozlačena ura za K 4-20.

1 krasna v ognju pozlačena fina ura s pozlačenim kazalnikom, 36 ur dobro idočim koleškom, za kar se jamči 3 leta; 1 krasna kravatsna igla s similitbriljantom, 1 v ognju pozlačen prstan za gospode ali dame, z imitiranim kamenom, 1 krasen vratni okrasek obstoječ iz kakih 150 orientalskih biserjev, najmodernjši okrasek za dame, 1 krasna garnitura gumbov za manšete, ovrtnik in prsi, garantirano 3% dublezlato s patentiranim zaklepom, 6 komadov pristno lanenih žepnih robcev, 1 valselegantno žepno niklasto pisalno orodje, 1 krasno tonsletno ogledalca v etuiju, 1 dišeče tonsletno milo, 1 lepo vezana zapisna knjižica, 72 finih angleških peres za pisarno, 20 predmetov za korespondenco, in še 396 drugih koristnih potrebščin; vse skupaj z goldinovo uro, ki je že sama dva krat toliko vredna stane samo K 4-20 proti poštnem povzetju pri exportni firmi H. Spingarn, Krakov št. 221. Če vzame kdo dva zavojčka, dobi še zraven žepni nožek z dvema reziloma in nadalje za vsak zavojček po 1 nožek zraven. Če stvari ne ugajajo se denar takoj vrne torej je izključena vsaka nevarnost. 473-1

Oznaniła

v „Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

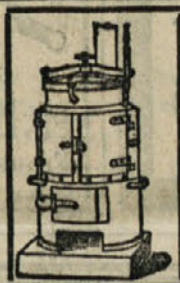

„TITANIA“

brzoparilnik za živinsko krmo

je cel iz kovanega železa in jeklenih ploč ter radi tega nepokvarljiv.

Neprekosano hitro razvije pare. Kuri se lahko s čim koll.

Posiljamo na poštnište. Prihranite 70% ku-riva.

Več ko 10.000 v porabi.

Zahtevajte cenik.

Titania-Werke, Wels 132, O.-Ö.

Največa specialna tovarna parilnikov na Avstro-Ogrskem.

Iščejo se zastopniki.

: Glavno zastopništvo za Štajersko :

FRANC ASEN, GRADEC,

Mariengasse št. 22.

320-10

Gospode naročevavce

uljudno prosimo, naj se pri kupovanju blagovolijo sklicevati na naš list.

Božična izložba

znane tvrdke za modno blago Kastner & Öhler v Gradcu, Sackstraß 7, ponuja veliko izbero lepih in praktičnih daril po posebno znižanih cenah. Da se ta v vsakem oziru zadovoljujoča tvrdka obišče, je zelo priporočljivo. — Razen tega pošilja omenjena firma tudi na zunaj vsakomur božični cenik zastonj in poštne prosto.

473-1

Za spomladansko gnojenje priporočam cenjenim kmetovavcem

Tomasovo žlindro

znamko zvezdo

kot najboljšo in najcenejšo fosfornokislo gnojilo.

Varujte se ponarejanj!

Zahtevajte povsod izrečno Tomasovo žlindro znamko zvezdo. 488-5

Veletrgovina v železnino „Merkur“

Peter Majdič, Celje

prodaja izdelkov tvrdke Thomasphosphat-fabriken, G. m. b. H., v Berlinu.

Sestav G

naših najboljših brzoparilnikov za krmo „ALFA“ prekaša vsled velike zmoglosti, male porabe kuriva, preprostega, trpežnega sestava i. t. d. vse druge brzoparilnike, ter se pač z vso pravico imenuje najboljši in najcenejši brzoparilnik. — Ceniki brezplačno! — Dopisuje se slovensko!

Delniška družba **Alfa-Separator**

Dunaj, XII/3, Wienerbergstraße Nr. 31.

398-10

